

Християнско-социални ценности в европейски синдикати и работнически организации

36 модула за по-добро свързване на
християнско-социални ценности със
синдикалната дейност –
поуки от пандемията

С финансовата подкрепа на
Европейския съюз

Този текст отразява единствено мнението на автора.
Европейската комисия не носи отговорност за
използването на съдържащата се в него информация.

Публикацията беше съставена и контролирана старателно.
Въпреки това няма гаранция за всички съдържания.
Изключва се каквато и да било отговорност на сътрудниците
или на EZA по отношение на съдържанията на настоящия
труд.

ИМПРЕСУМ

Издател: Европейски център по въпросите на работниците и
служителите, Кьонигсвинтер
www.eza.org

Автор: Андреас Гйецай (Andreas Gjecaj)

Превод: KERN A.G.

Оформление: HellaDesign, Емендинген, www.helladesign.de

Илюстрации: © Клаес Пут, Мюлхайм/Майн, www.klausputh.de

Печат: Druckerei Eberwein, Wachtberg-Villip

Версия: март 2022

СЪДЪРЖАНИЕ

Към ръководството	5
Предговор	6
Раздел 1: ВИЖДАМ	9
Модул 1: Един стар стенопис	9
Модул 2: Климатична криза и война	10
Модул 3: Изместване на реалността	12
Модул 4: Великден 2.0	13
Модул 5: Нова нормалност	15
Модул 6: Пътища за излизане от кризата	16
Модул 7: Пост истинска ера	17
Модул 8: Под лупа	18
Модул 9: Устойчивост в бъдеще време	19
Модул 10: Клаудия	21
Модул 11: Разделено общество	22
Модул 12: Детето Христос	23
Раздел 2: ПРЕЦЕНЯВАМ	24
Модул 13: Какво разбираме под "християнско социално учение"?	25
Модул 14: "Социалният въпрос"	26
Модул 15: Диалог	27
Модул 16: Разписание на социалното учение – Въведение	30
Модул 17: Върховенство на човека	31
Модул 18: Общо благо	32
Модул 19: Справедливо разделение	34
Модул 20: Субсидарност	35
Модул 21: Жива демокрация	36

Модул 22: Солидарност	38
Модул 23: Устойчивост	39
Модул 24: Разписание на социалното учение – Заклучение	41
Раздел 3: ДЕЙСТВАМ	44
ДА СТАНЕМ ПО-ДИГИТАЛНИ: Бъдеще на работата в дигиталната ера	45
Модул 25: Дигиталната революция	46
Модул 26: Централна проблематика на дигитализацията	48
Модул 27: Полета на действие на дигитализацията	50
ДА СТАНЕМ ПО-ЗЕЛЕНИ: Екосоциална пазарна икономика като модел на бъдещето	53
Модул 28: Грозящи кризи	53
Модул 29: Откриване на нов баланс	56
Модул 30: Шанс за климата	58
ДА СТАНЕМ ПО-СОЦИАЛНИ: Семейство; съвместимост на професия и семейство	60
Модул 31: Семейства в кризата	60
Модул 32: Място на обучение Семейство	61
Модул 33: Християнско-социална семейна политика	62
Модул 34: Международна мрежа – EZA	64
Модул 35: Християнско-социалното като марка	66
Модул 36: Мир	68
Послепис	71
За автора	73
Литературен справочник	74

КЪМ РЪКОВОДСТВОТО

Скъпи читателки и читатели,

Пандемията от Covid-19 преобърна целия свят както никое събитие от 2. Световната война насам, нашият живот в Европа се промени изцяло така, както повечето от нас не са си представяли дори в научно-фантастичните сценарии.

Много от гражданите на Европа въпреки всички мерки на подпомагане изпитаха социални и икономически последствия. Предприетите мерки многократно бяха критикувани като не достатъчно справедливи и не достатъчно целеви. Пандемията оказва значително влияние върху психическото здраве на всички възрастови групи. Доверието в институциите спадна драматично. Едновременно с това обаче много хора си зададоха въпроса, дали в пандемията не се крие шансът за дълбоки промени на нашата обществена и икономическа система.

Андреас Гйецай, генерален секретар на Групата на християнските синдикалисти (FCG) в Австрийската синдикална федерация (ÖGB), от перспективата на синдикалист и под фокуса на принципите на Християнското социално учение разглежда под лупа нашето актуално време и в 36 “модула” прави опит да покаже пътища, които и днес може да ни посочи ориентацията към християнско-социалните ценности, с помощта на която да не проиграем нашия шанс за една действително “нова нормалност”. От името на EZA му изказваме големи благодарности.

Сигрид Шрамл (Sigrid Schraml)

Генерален секретар на EZA

ПРЕДГОВОР

“Времето е полудяло” (Уилям Шекспир, Хамлет)

В началото на 21. век изглежда на все повече хора по целия свят и в Европа започва да им просветва: Светът вече не е това, което е бил в нашето детство. И още нещо: Той вече никога няма да бъде такъв! Почти изглежда, че все по-засилващите се и задълбочаващи се кризи вече не са изключение от “нормалния свят”, а новата нормалност.

Все по-многобройни стават опитите за описване на нашето съвремие и преди всичко на нашето бъдеще: Говори се за дигитална ера, глобализация, която превръща нашия свят в село и за изкуствен интелект или виртуални реалности... В крайна сметка след всяко описание настъпва все по-голямо объркване.

А нашият живот все пак продължава. И в началото на 3. столетие синдикатите и други работнически организации представляват интересите на своите членове, борят се за правата на работници и служители, с преговори по време на социален диалог постигат компенсации, които се гарантират посредством колективни трудови договори.

Европейският център по въпроси на работниците и служителите (EZA) всяка година провежда многобройни семинари в цяла Европа, благодарение на които “социалният диалог” като фундаментална съставна част на “Европейския стълб на социалните права” се засилва също както и дееспособността на членуващите организации. Вече повече от 35 години цяла Европа се свързва в мрежа.

Общото за всички членуващи организации на EZA е, че те сами се определят като независими от политически партии и ценностно ори-

ентирани. Общият “фундамент на ценности”, на който държат синдикатите и други работнически организации като членове на EZA, е ориентацията към “Християнското социално учение” – като в различните страни това е застъпено и изразено по различни начини.

По време на семинар на EZA в Испания през 2022 година беше установено, че “християнско-социални ценности” звучи старомодно в две отношения: От една страна става въпрос за международна конкуренция – която в следствие на глобализацията междуременно засяга всички нас – преди всичко с конкуренция и конкурентоспособност. Изглежда, че кредото на 21. век по-скоро звучи така: Който залага на ценностите, вече е загубил. От друга страна синдикатите трябва да представляват единствено интересите на своите членове, а светогледът или религията, като християнството, се обявяват за “лична работа”, от което в модерния трудов свят никой не би загубил нищо.

Решително против този мироглед се обявиха много членуващи организации на EZA, сред тях Krifa (Kristelig Fagbevægelse) и WOW (World Organisation of Workers), които са на мнение: “Синдикатите се мотивират и инспирират посредством своите ценности. Те представляват гръбнака на техните структури. Наличието на определени ценности е мотивиращо и подсилва активностите. През последните десетилетия ставаше все по-ясно, че за синдикатите е предизвикателство да адаптират своите активности и стратегии към тези ценности.” (Валенция, 2022)

Настоящата брошура на EZA има за цел не само теоретично описание на християнско-социалните ценности, а и насърчаване за синдикалната практика, в която действията и ценностните позиции съвпадат и ценностите се съпреживяват! При това текстът следва метода “ВИЖДАМ – ПРЕЦЕНЯВАМ – ДЕЙСТВАМ”, разработен и практикуван от белгийския работнически свещеник и по-късно кардинал Жозеф Кардейн (Joseph Cardijn) през 20. век.

Съвсем съзнателно се залага на кратки текстове, които като “модули” представляват непрекъснатата покана сами да се активираме и да възприемем един или друг от тези модули като “инструмент”. В едно досие по темата “Строителна площадка: Социално учение” някогашният директор на Католическата социална академия на Австрия, отец Алоис Ридлспергер написа: “Повече от всякога става ясно, че строителният обект на всички ни е този един свят – а въпросът на бъдещето е дали ще успеем да изградим свят, в който да могат да живеят всички хора.”

Раздел 1: ВИЖДАМ

Следвайки трите стъпки на Жозеф Кардейн, ВИЖДАМ означава: В началото на 3. столетие човечеството е изправено пред огромни предизвикателства. Преди “Християнското социално учение” да даде – вероятно прибързан – отговор на наболелите въпроси на съвременното и бъдещето, е нужно да се вгледаме по-точно. Трябва да бъдат осъзнати несправедливости, обществени обстоятелства и структури, които противоречат на решителната воля за справедливост на библейското послание. Там, където са осквернени човешкото достойнство и човешките права и където обществените и политически условия ограничават човешкия живот или дори го унищожават, точно там трябва да бъдем активни.

МОДУЛ 1: Един стар стенопис

На южната външна стена на катедралата в Грац, столицата на австрийската провинция Щайермарк, се намира “Landplagenbild” (картина на бедствията в провинцията), стенопис върху външната мазилка на църквата на Томас фон Вилах от 1485 година. Провинция Щайермарк по това време се е намирала в тежка бедствена ситуация и на картината са изобразени три катастрофи: чумата, скакалците и войните с турците. С други думи: Зараза, околна среда и война. Под заглавието “Wirkliches, Wichtiges und Vergängliches” проф. д-р Манфред Пришинг (Dr. Manfred Prisching), социолог в университета в Грац, член на Австрийската академия на науките, през март 2022 г. споделя мисли свързани с тази картина: Мисли относно зараза, околна среда и война!

Понеже екзистенциалният опит половин хилядолетие по-късно е същият: три фундаментални заплахи за човешкото съществуване. Тези заплахи за живота малко се бяха изплъзнали от съзнанието ни.

Първото размишление: “Хората притежават тяло. Те също са само един биологичен вид, който води борба за преживяване. През повечето време ние пренебрегваме успешно баналната телесност на човека, както и смъртта; телата са обект на оздравителни и разкрасителни процедури, лекари и хапчета. В крайна сметка ние сме едно общество на прогреса и науката. Удължаване на живота, ‘Human Enhancement’. Успехи против рака. Почти вечен живот. Вече не се замисляме много за преходността на живота, за която трябва да ни напомни кръстът от пепел на Пепелна сряда (началото на постите). И ето че преживяваме настъпването на микроскопичен вирус, който не можем да овладеем, и известно време се борим с него с методи от късното средновековие. Дотогава заразите бяха (пространствено) далече: Ебола в Африка. Такова нещо не се случва при нас. Но ето че се случи. Все още не сме преодолели заплахата от заразата. Преходът от епидемия към ендемия не означава омаловажаване, а е посланието на поражението: Отказваме се от борбата. Заразата остава, в момента тя е сравнително мирна, но във всеки един момент може да мутира в масов убиец. Не сме се измъкнали от еволюцията. Повечето хора осъзнаха това, в крайна сметка страдалията и смъртта всяка вечер присъстваха в новините. Но във всеки случай много хора се стараят възможно най-бързо да забравят това.

МОДУЛ 2: Климатична криза и война

Двете други фундаментални заплахи за нашето съществуване проф. Пришинг описва така:

Второто размишление: “Околната среда е основа на битието. Отдавна вече сме пренебрегнали и баналната зависимост от хабитата, светът и неговите ресурси изглеждаха безкрайни. Вече от десетилетия изследванията предсказват недостиг, но и това изглеждаше твърде далече (във времето): Това ще се случи едва в по-късен момент. Бъдещи апокалипсиси. Но все пак това започва да се забе-

лязва: по-топлият климат, екстремните метеорологични събития, замърсяването на моретата – всичко от каталога. От скоро, но наистина едва от скоро устойчивостта е в устите на всички. Бързо се вземат решения, с вятър, слънце, вода и електрическа апаратура да се влезе набързо в Зеления век. (Без руския газ така или иначе нямаме кой знае какъв избор.) Но връзката с реалността се спира. Защото електрическите автомобили в момента пътуват основно със значително количество ток от изкопаеми суровини; проблемът за съхраняване на тока от вятър и слънце не е разрешен; липсват многобройните електропроводи с високо напрежение; и в световен мащаб глобалното потребление на изкопаеми суровини в следващите десетилетия ще бъде поне двойно. На практика ще се получи един Черен век. Но все пак беше сложено начало на усилията и те най-често са в правилната посока. Само провъзгласяването, че трансформацията ще стане взаимноизгодна ситуация за всички, е нереалистична останка от по-добри времена и по-подробно води до илюзорни изкушения: Политиката за климата била възможна само, ако никой не бъде засегнат.”

Третото размишление: “Войната е нормалност. Съвременна Европа беше историческа аномалия. Три четвърти век мир и благоденствие (с изключение на Балканските войни) при поглед към историята е абсурд, историческо изключение, което не можеше да продължава още с десетилетия. Дори само поради разпада на империи, както се случва в нашето съвремие, се повишава вероятността от войни. Европа вярваше непоколебимо в своята реторика ‘Никога вече’, едновременно с това беше допуснат луксът от фрагментиране и раздробяване. САЩ се превърна в увредена демокрация, което подкопава позицията на целия Запад. Външното възприятие за европейските държави беше: съмнителни, несигурни в действията си, морализиращи, неспособни да вземат решения. От военна гледна точка не слагат нищо на везната. В реалната политическа калкулация това е ситуация, която се използва.

Така обаче се завърна и нормалността на войната. Войната на Путин настъпи по-бързо от очакваното. При Путин по противоречив начин се свързват идеята за историята и властта (Империя), метафизика (светостта на руското) и логиката на тайните служби (лъжа, репресия, смърт са ,инструменти'). С една такава идеология Западът ще бъде затруднен, но разграничаването от това мислене става все по-лесно, колкото по-ясно излиза наяве. Това не е и мисленето на ,Изтока': Ние се възхищаваме на героизма на онези, които в своята Родина се хващат за оръжията и на онези, които протестират пред агресора, знаейки че ще бъдат незабавно арестувани. Поне в момента на запад вместо липса на единност и колебливост е налице неочаквана решителност и сила сред западните държави. Кризата може да предаде и сила. Историческа диалектика: Вероятно Путин, ,Убиецът', без да иска, допринесе за спасяването на западния свят."

МОДУЛ 3: Изместване на реалността

Обобщението на трите картини, които се намират на стенописа, представлява покана от проф. Пришинг да посветим няколко минути на медитация върху Истинското, Важното и Преходното: "Изместването на реалността ни прави слаби. Арабският, руският и китайският свят са стигнали до убеждението, че Западът е упадъчен. В някои отношения те имат право. Ако освободим понятието от всички дрънканици за култура и стил на живот, Упадък може да означава: състояние, при което собствените предпоставки за живот вече не се разпознават и възприемат като такива; и при което социалният ред вече не може да мобилизира достатъчно устойчивост за справяне с кризи.

В нашия случай това са реалните предизвикателства на заразата, околната среда и войната. Може да се избяга от тази реалност: Вирусът премина; Устойчивостта (= Sustainability) може да се каже е решена; а това всъщност не е нашата война.

Тенденциите на отричане се приближават посредством успехи. Привикнал към живот в благоденствие и сигурност, човек се сдобива с чувството, че се е измъкнал от неволите в живота. Изгубва се в маловажни и дребни неща, ровичка се съответно във враждебни среди, допуска структурите на значимост, разграничителната способност за важно и маловажно да се размият. Генерализираната несигурност отменя атрактивността на затворените системи на мислене. В крайна сметка една с друга се сблъскват само догми (и липси на разбирателство). Човек се отдалечава от действителността.

Може би (единствено) кризите са в състояние да помогнат? Когато нормалната способност за учене на една система е изтощена, кризите могат да са последните феномени, с които могат да бъдат придвижвани проблеми в сферата на възприятието, разбирането и обработването. Вероятно при актуалните изражения на трите основни опасности, които Томас фон Вилах на времето описва в картините, заразата, околната среда и войната, става въпрос за подтици, които са достатъчно силни, за да доведат до по-голяма сериозност в Европа. Елементи на надежда, сътрудничество и желание за учене има и в трите области, поне в по-голямата част от обществото. В сила е старата мъдрост, че нито една криза не трябва да бъде оставена неизползвана. Някои възходи на единност и осъзнатост би трябвало да се запазят и след изтичане на следващите седмици и месеци.”

Доминиращата тема на 2020 и 2021 година беше световната пандемия от коронавирус. Следващите модули трябва да ни помогнат да изострим погледа, да разгледаме възможно най-точно това, което направи пандемията с нашето общество.

МОДУЛ 4: Великден 2.0

В началото на 21. век изглежда започна “дигиталната ера”: Намаляха обществените образователни сили на семейството, клубовете, цър-

квите и държавите, вместо това се образуваха жужащи в Интернет рояци. Гражданите се превърнаха в “последователи”. И тогава дойде коронавирусат! Досегашният живот изглежда внезапно загуби цялата си валидност.

Една вирусна инфекция, срещу която през пролетта на 2020 година нямаше налични медикаменти и ваксини, промени всичко. Общеизвестният живот в Австрия беше блокиран както и в по-голямата част от света. Оживените преди това улици и площади изведнъж се опразниха, гражданите се затвориха в домовете си и проследяваха с вълнение пресконференциите на правителството.

Имало ли е нещо подобно в историята на човечеството? В книгата Exodus Библията описва народа Израел, който се спасява от робството в Египет с помощта на Господ бягайки през морето и скитайки месеци наред през пустинята. Вече нищо е немало смисъл, всичко е трябвало да бъде подредено отново. Моисей се качил на планината Синай. По-късно той се върнал оттам с 10-те Заповеди. Очакващият го народ обаче негодувал, защото не знаел дали и кога ще се върне той, и подканвал брат му Аарон да предприеме нещо. Той наредил да бъдат събрани обиците на хората и да бъдат претопени. Получил се “Златният телец”!

Този път обаче на хоризонта не се вижда никакъв Моисей, които да ни поднесе “10-те Заповеди на дигиталната ера”. Едновременно с това се вижда как се губи доверие към борсите и цената на златото в целия свят се покачва. Великите пости и Великден през 2020 година бяха напълно различни. На Пепелна сряда пепелният кръст на челото трябва да ни напомня за нашата преходност. Но по време на Пасхалното бдение християнството празнува, че последната дума не е на Смъртта, а на Живота. На Вацлав Хавел е създението: “Надеждата не е убеждението, че нещо ще протече добре, а че нещо има смисъл, независимо какъв ще бъде изходът от него!” Повечето хора

в Австрия трябваше да празнуват Великден сами – свързани помежду си единствено от модерните медии – точно Великден 2.0!

МОДУЛ 5: Нова нормалност

В Австрия съществува традиция да се пеят песни на диалект: “Нямам представа накъде искам да отида, но пък ще стигна по-бързо там”, изпя австрийският кабаретист Хелмут Квалтингер на диалект в своята роля като “По-див върху мотоциклета” през 50-те години на миналия век. След две световни войни Европа е в руини, Австрия е заета с възстановяване, а кабаретната сцена преживява разцвет. Едва при пряко сравнение става ясно, доколко различно беше положението през пролетта на 2020 година – и колко неадекватна е всякаква “военна реторика” и изложеното на показ негодувание. Мерките на правителството за защита на здравето на австрийското население бяха изключително успешни и съмняващите се и поддръжниците на теорията на конспирацията можеха да сравнят цифрите!

Без съмнение, след локдауна поради коронавируса ще трябва да бъде преодоляна най-голямата икономическа криза от 2. Световна война насам. И изкушението е голямо, да шурмуваме с наведен поглед, за да достигнем възможно най-бързо “условията от преди коронавируса”. Човекът е роб на своите привички и не случайно в медицината “промяната на начина на живот” се счита за най-тежката терапия! С остър поглед виенският теолог Паул М. Цуленер (Paul M. Zulehner) описва основната нагласа в цяла Европа: “Работим до смърт, забавляваме се до смърт, а любовта все по-често умира от претоварване. Това е опитът за постигане на Рая на Земята. Първият признак за такъв живот е, че той става все по-бърз, защото се опитваме да уловим безпределното в умереното. Такъв един живот обаче с времето става напрегнат, възискателен, дори претоварващ. Не е

чудно, че такъв живот е белязан от скрития страх, да не би да не успеем, да не би да не достигнем щастието за самите себе си.”

“Възможен е един различен свят”, гласеше лозунгът от преди близо 20 години, който междуременно беше разширен с аспекта, че не разполагаме с резервна планета Б. И така ние – за разлика от “Подив върху мотоциклета” – първо трябва да решим, в каква посока желаем да се движим. Шансът да достигнем една “нова нормалност” никога не е бил по-голям от сега!

МОДУЛ 6: Пътища за излизане от кризата

През пролетта на 2020 година все още беше напълно неясно колко дълго би продължила пандемията от коронавирус и колко бързо медицината и изследователската наука ще успеят да открият ваксина. Толкова по-силно беше движението за търсене, как може да бъде постигнато – основавайки се на фундамента на ценности на “Християнското социално учение” – излизане от кризата към една “нова реалност”.

Ориентирайки се към ценностите на социалното учение, много бързо се разяснява, че досегашният “начин на живот” би довел до затруднено положение заплашващо цялата планета. Глобализираният пазар без правила познава само предлагането и търсенето. Ако той не бъде укротен, хора и цели общества ще попаднат под колелата. Наред с овладяването на пазара с помощта на социални и екологични рамкови условия, трябва да бъде открит и нов баланс между конкурентоспособна икономика, солидарна социална държава и защита на околната среда. По този начин се засяга същността на представата за човека и на мирогледа. Чешкият икономист и университетски преподавател Томаш Седлачек (Tomas Sedlacek) в книгата си: “Die Ökonomie von Gut und Böse” пише: “Още не съм открил онова, за което жадувам.” Той описва нашето общество като та-

кова, което не само не знае как би могло да постигне удовлетворение, но и където това дори не е особено желателно. Ако икономиката загуби своята цел, ни остава само едно: растеж – растеж, който не познава нищо друго освен самия себе си, тъй като няма цел за критерий. Един такъв растеж е свързан с чувство за безвремие, безполезност и липса на род и Родина. Седлачек призовава, не само философи и теолози, а също и икономисти да размислят по въпроса “Какъв е човекът според нашите виждания?”.

Пътищата за излизане от кризата трябва да бъдат отдалечени значително от досегашния ни начин на живот и стопанисване, който за сяга не само отделни хора, а значително застрашава бъдещето на човечеството, а те са свързани неразделно с въпросите за смисъла. В своята полемика относно кризата “Anders denken” австрийският автор Райнхард П. Грубер (Reinhard P. Gruber) пише “Алтернативите винаги са пред нас, никога зад нас!”

МОДУЛ 7: Пост истинска ера

Някои вицове са “брадати”. Те са били разказвани още преди 20 или 30 години и всъщност кулминацията вече е позната на повечето хора. Това обаче изглежда не е така при един графит, който още преди 30 години се е намирал на стените на един американски университет: “Вече съм си изградил мнение, спестете ми вашите факти!”, това беше написано със спрей на английски език (мнения/факти).

Разграничаването на факти и мнения изглежда все по-малко успешно в началото на 21. век. Да, това дори би могло да бъде причина за ожесточеността на дискусиата относно пандемията от коронавирус. И за липсата на разбирателство между гледните точки! Още един фактор е станалата много модерна “реторика на борбата”. Изглежда все по-малко става въпрос за водене на дискусия, за изслушване на аргументите на противоположната страна в диалог ува-

жаващ ценностите и по този начин учене един от друг. Вместо това системно се правят опити за омаловажаване на всяко мнение различно от собственото, за осмиване и дори дискредитиране. Такъв начин на дискутиране възпрепятства всякакъв обмен на мнения. Ако при това не се взема под внимание разграничаването на мненията и фактите, а всичко се смесва като в огромна “езикова месомелачка”, така се разрушава функцията на езика за комуникация между хората. При злополука често пъти е трудно да бъдат разпитани свидетелите. Някои казват, че са видели червен или сребрист автомобил. А други, че автомобилът е бил син. В такъв случай много би помогнала фотография, която ще реши спора например за цвета на автомобила. И макар че в нашата “пост истинска ера” надделява мнението, че става въпрос само за разказване на възможно най-достоверни истории, напомнянето на фактите си остава целесъобразно. Общото признание на действителността позволява водене на уважителни диалози.

През 1952 година тогавашният федерален канцлер Конрад Аденауер каза: “Бях готов – и човек винаги трябва да е готов – да уча и от политическите си противници; понеже всеки от нас има правото да поумнее.”

МОДУЛ 8: Под лупа

Извънредното състояние на световната пандемия от коронавирус подежда на нашето общество като лупа: Силните и слабите страни станаха по-ясно видими. “Колкото и доверие или недоверие да е заложено във връзките, колко насилие или нежност определя живота в тясно пространство, това единствено се засилва по време на тази криза”, пише австрийският философ Конрад Паул Лисман (Konrad Paul Liessmann).

Още една крачка напред отива австрийският социолог Манфред Пришинг, който описва сегашния потенциал на агресия по следния начин: “Гневът не е свързан с едно или друго събитие – той е просто неопределен гняв към всичко. Поради безсилие, поради претоварване, поради собствения опит с неефективното и липсата на опит. Гневът се натрупва, в цяла Европа, по теми и се превръща в анти движение: против нагоре или надолу, против вируса и концерни, против елита и науката, против интелектуалци и журналисти, против истината и лошото време!” За съжаление това настроение не се спира и пред парламента, в който някои изказвания са дотолкова изпълнени с агресия, че общата вреда върху политиката далече надхвърля “партийно-политическите разменни монети”.

За щастие лупата не може да направи избор. Тя увеличава всичко. Може би трябва просто да се вгледаме по-добре. Всички ние – и това важи за целия свят – за много кратко време научихме невероятно много. Не само отделни понятия като “локдаун” и “пандемия”, а също и как се разработва ваксина и как функционира всичко в един дигитален свят. Всички ние в бъдеще ще печелим от това. Кризата беше поводът да размислим за много неща. Нови форми на работа ще продължат да се развиват, например мобилната работа. Като християнско-социални синдикалисти ние активно ще подпомогнем развитието на тези сфери. Първите законови регулации за работа в хоум офис вече функционират успешно в Австрия и други страни. Нека да погледнем на първата година след избухването на пандемията като на повод да погледнем уверено в бъдещето. Гневът и страхът никога не са били добри съветници, за разлика от съвместната солидарност!

МОДУЛ 9: Устойчивост в бъдеще време

Мерките против корона вируса определяха цяла Европа. Все по-често се води спор за това, кое е по-важно: Личната свобода на всеки

отделен човек или пък съжителството в едно функциониращо общество?

В едно интервю в "Kepler Tribune", публикация на университета в Линц, немският историк и философ Филип Блом разказва: "Веднъж говорих пред една група много богати швейцарци, всички меценати на Швейцарския национален музей. Попитах ги кой от тях мисли, че сегашната икономическа система ще се запази и след 50 години. Нито един от тях не потвърди това." Затова той призовава за създаване на общество, което ще е устойчиво в бъдеще време. Той описва съвременността така: "Живеем в общества без бъдеще, прилични на голям търговски център по време на разпродажба. Всеки знае, че магазинът е фалирал, но взема всичко, до което може да се докопа. Общество без реалистична надежда, без представа за бъдещето, разпадащо се отвътре навън." Все пак корона вирусът през първите седмици се погрижи за кратко просветление на солидарно настроение. След една година неологизмът "mütend" описва смесичата от умора и гняв. Немският социолог Фердинанд Тьонис (Ferdinand Tönnies) назовава този сценарий настъплението на "хленчещите егоисти". Той казва, че хората били ориентирани преди всичко към собствените си преимущества и към консумацията, поради което търсели всички възможни пътища, за да оправдаят тази своя безотговорност. По този въпрос немската журналистка и публицистка Катрин Калвайт (Cathrin Kahlweit) пише: "Когато отричащите корона вируса маршируват по улиците със самодоволно поведение, окуражават десните радикали, застрашават чужденците, образуват свои групи – и разбира се отиват да се лекуват в болниците за сметка на обществото, не са достатъчни доброволен ангажимент и добра воля." Всеки синдикалист иска да работи за едно ориентирано към бъдещето общество. Партньорството и диалогът представляват незаменими модули. Ако ние не желаем общество от егоисти, ключът за устойчивост в бъдеще време е обществената солидарност на християнско-социалните синдикати.

МОДУЛ 10: Клаудия

“Стига вече. Дошло ми е до гуша. От вас и вашия страх и подчинение пред власт имащите, от доносничеството и от ,аз защитавам други хора’ (ах, колко хубаво, ами аз съм...). Не. Аз нося отговорност, да, във всеки случай само за себе си (и естествено за малолетни деца), за моите чувства, моите мисли, моите думи и за моите действия. За моя светоглед И за моето СЪЩЕСТВУВАНЕ. Стига толкова.” Това са думите на участник в един хор, който както много групи по време на пандемията се бори за съвместно справяне. В Whats-App групата на хора последва съобщението: Клаудия напусна групата.

Като че ли е бил участник в хор, немският философ Рихард Давид Прехт в книгата си “Von der Pflicht” представя наблюдение на това, колко различно е чувството за дълг и отговорност на хората и каква голяма липса на яснота е налице при много хора: Как хората виждат себе си като граждани? Какво мислят, какво им се полага и в какво те виждат своя граждански дълг? И какво ни разкрива кризата за свързаното с това състояние на обществото? Думата “дълг”, със своя старо- и средно високо немски произход като грижа и закрила, участие и служба на общността, обозначава високо благо на обществото. Дългът е, както казва Фридрих Ницше, “правото на другите върху нас”. Да имаш дълг и да си задължен на другите не е отживелица от времената преди нашето съвремие. Във връзка с отношението към дълга корона кризата действа като увеличително стъкло. С отражение върху биологичната ранимост и медицинската връзка със съдбата, нашето поведение става екзистенциално. Всяка позиция, която заемаме при общуване с вируса, вече не е само лична работа. Тя е част не само на една етика на живота, но също и на съжителството – и поради това е въпрос на дълг и задължение. Как можем да засилим нашето чувство за дълг и отговорност? Позиции от които нашата демокрация се нуждае толкова спешно.

Вълнуващи въпроси, също и за онези които се “освобождават от дълга” и се бунтуват срещу защитата на здравето на всички граждани. Но дали Клаудиите от този свят ще прочетат Прехт?

МОДУЛ 11: Разделено общество

С обявяването на “задължението за имунизирание” австрийското правителство изглежда отдръпна последната завеса пред дълбоките гробове. Липсата на разбирателство между гледните точки и поляризираното разделяне на обществото, преминаващо и през семейства и приятелски кръгове, действа като заглавие във вестник, като “ожесточена война на вярата” между имунизирани и не имунизирани.

“Само ако едно демократично избрано правителство взема мерки, които не се харесват на някого, това далеч не е диктатура!”, четем между другото в читателски писма. По този въпрос Паул М. Цуленер (Paul M. Zulehner) пише: “Едни срещу други отново са изправени загрижените за свободата и загрижените за справедливостта. Солидарните с борещите се за живота си в интензивните отделения се противопоставят на онези, които не искат да се разделят със свободата на живота, работата и образованието си. Икономиката се сблъсква с екологията, истината с фалшификацията.” Липсата на разбирателство между гледните точки и взаимното съмнение за вина за ситуацията, много бързо води до насилие – словесно или физическо – или до прекъсване на контактите. Но по този начин ние разрушаваме нашите основни жизнени условия. В това отношение пандемията от коронавирус е много повече от една здравна криза. Тя е екзистенциална криза и заплаха за нашето съжителство. Като християнско-социални синдикалисти ние можем да допринесем с нашия синдикален опит при водене на преговори. За всеки диалог са необходими равнопоставеност и взаимен респект. При него няма стремеж към “унищожаване” на противника. Ако се въздържаваме от

емоции, ще установим фактите заедно без да изпадаме в спор. По този въпрос австрийската психиатърка Хайди Кастнер казва: “Всеки има правото на собствено мнение. Но няма право на собствени факти!” И компромисът не е поражение, а доказало се решение на проблеми.

За целта обаче трябва да сме готови да променим мнението си или както се изразява австрийският кабаретист Клаус Екел (Klaus Eckel): “Трябва да можем мислено да паркираме на друго място! Най-много ще изненадаме близките си, ако не повтаряме постоянно миналите си грешки. Въпреки това предпочитам да съм лабилен изследовател отколкото стабилен палячо.”

МОДУЛ 12: Детето Христос

“Слава на Бога във висините!”, извиква ангелът над яслата, която вече повече от 2 000 години е в центъра на Коледните тържества по цял свят. Има ли валидност този призив и днес?

В една книга немският културолог и публицист Петер Слотердаjk иска да “накара небето да говори” от гледна точка на критичния философ. Той описва текущото объркване на религиите в модерния свят. Според него в средата на 19. век порталът за разбиране на съвременното се е открянал малко, когато са се развили два мотива: религиозният просвет и следреволюционният просвет на социалната солидарност. Докато до Просвещението християнството е било определяща част на европейската култура, изглежда в съвременното то става наддържавно и деполитизирано, т.е. свободно. “Сигурен знак за младата свобода за религията е нейната изненадваща, възвишена, скандална безполезнаост; тя е излишна като музиката; и все пак: без музика животът би бил заблуда”, пише Слотердаjk. Всеки човек решава лично за себе си дали да преживее своите приблизително 30 000 дни на планетата Земя случайно и след това да изчезне

в Нищото или да знае, че е защитен от Божията ръка. Почти изглежда, че пандемията от коронавирус е разкрила колко много е разбита социалната солидарност възприемаща 10-те Заповеди на юдейско-християнската традиция като фундамент на европейската култура. И все пак: “Никой не може да се спаси сам!”, призовава ни папа Франциск. Поради това ние не само имаме право да питаме, “кой или какво е важно за системата, а също и какво е важно за човека, живота и съществуването”, както се изказа Паул М. Цуленер в доклад на стартовия семинар на EZA през 2021 година във Виена.

Въпреки че комисарят на ЕС поде инициативата вместо Коледни празници по-добре да се казва Празничен период, за нас християнско-социалните синдикалисти Коледа е точно поводът да установим нашите ценности. Въпреки че пандемията от коронавирус доведе до тежки трусове в Европа, ние гледаме към идващата година изпълнени с надежда и оптимизъм. Нека ни съпровожда призивът на ангела: “Слава на Бога във висините – А на земята мир между хората!”

Раздел 2: ПРЕЦЕНЯВАМ

Следвайки трите стъпки на Жозеф Кардейн, ПРЕЦЕНЯВАМ означава: За християнско-социалните синдикалисти и представители на работниците и служителите не може да е достатъчно да упрекуват за мизерното положение на бедните и хората в неравностойно положение и да го интерпретират. Те също така имат задачата да осъдят властващата несправедливост. На немски има един израз, който в превод означава: “Сивото е теория на всичко!” Но може да се добави: “Практика без теория е ужасяваща (на немски синоним на сивкава, игра на думи)!” Затова е необходимо сериозно съдействие. След първия раздел в който описва някои от предизвикателствата на 21. век и ни призовава да се вгледаме добре, във втория раздел става въпрос за ориентации които се предлагат например от компас или от фар. Църквите отдавна вече не са монополисти когато става въпрос за ценности и морал, но в едно време в което почти всичко се движи, компасът и фарът понякога могат да бъдат спасяващи живота приспособления. Следващите модули описват така нареченото “разписание на социалното учение” по време на световната пандемия от коронавирус, седемте ориентации към “християнското социално учение”.

МОДУЛ 13:

Какво разбираме под “християнско социално учение”?

Борбата за достойнство и свобода на човека преминава през цялата световна история. Тя е била в центъра на борбата за свобода на работниците в началото на индустриалната революция. И през 21. век в едно постиндустриално общество против грозящата обхващаща всичко комерсиализация на всички сфери на живота непрекъснато

трябва да се повтаря: “Ние сме хора с неотменими права, а не произволно използван на разположение човешки капитал!” За християнско-социалните синдикалисти християнското социално учение представлява солиден фундамент на ценностите. Съгласно върховния принцип на християнското социално учение “човекът трябва да е носител, създател и цел на всички обществени институции”. Следните седем принципа на социалното учение представляват ясен компас в нашата синдикална работа днес и в един бъдещ променящ се свят:

- **ВЪРХОВЕНСТВО НА ЧОВЕКА:** Един свят, в който всеки човек с личното си достойнство и неотменими права се възприема като “общо произведение на изкуството”.
- **ОБЩО БЛАГО:** Едно общество, което се основава на общото благо и позволява на всички да осъществят човешкото си битие.
- **ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА БЛАГАТА:** Стремех към възможно справедливо разпределение, защото Земята принадлежи на всички хора.
- **СУБСИДАРНОСТ:** Повече субсидарно подсилване на малки единици, като например семейства и общини и по-малко централизъм.
- **УЧАСТИЕ И ДЕМОКРАЦИЯ:** Разцвет на демокрацията, в която гражданите участват активно.
- **СОЛИДАРНОСТ:** Жива солидарност, в която хората се застъпват едни за други с “взаимна отговорност”.

- **УСТОЙЧИВОСТ:** Цивилизация на устойчивостта, в баланс между икономическата конкуренция, социалната защита и запазването на жизнените условия.

Християнско-социалните синдикалисти желаят човекът да не се ограничава само до своята работна сила или на него да се гледа като на работещ консуматор. Против идеята на “диктатурата на пролетариата” в нашия мироглед ние поставяме на преден план човешкото достойнство. Нашите християнско-социални ценности са най-добрата основа за справедлива синдикална политика.

МОДУЛ 14: “Социалният въпрос”

Християнството е немислимо без любовта към ближния. Така например много общности на християнски ордени от самото си основаване са се посветили на специалната подкрепа на бедните, слабите и болните. Много болници, училища и не на последно място сдружения раздаващи “манастирска супа” в продължение на столетия са били изражение на социалния ангажимент на християнските църкви. След като с катаклизмите в индустриалната революция съдбата на работниците във фабриките се превръща във важен социален въпрос, папа Лъв XIII през май 1891 издава първата социална енциклика “Rerum Novarum”. И до днес основното християнско социално учение представлява фундамент на ценностите за християнско-социалните синдикати и работнически организации.

През 19. век с изобретяването на парната машина и първите фабрики започва “1. индустриална революция”. Драматичната промяна от селско-занаятчийско към индустриално общество води до милиони обеднели и експлоатирани фабрични работници и създава условия за унижения и несправедливост. Така гладът, беднотията и експлоатацията на работниците става най-важният “социален въпрос”, на който има различни отговори:

- **Социализъм:** Следвайки идеите на Карл Маркс, класовата борба се явява най-важният метод за борба с господстващата несправедливост. Цел на социализма беше, посредством революции да бъде предотвратена по-нататъшната експлоатация и да бъде постигната повече справедливост.
- **Либерализъм:** Либералният отговор на предизвикателството на социалната нищета беше да бъде подчертана “свободата на отделния човек” и в никакъв случай да не се допуска намеса в икономически и социални въпроси. Според Адам Смит (Adam Smith), една “невидима ръка” би регулирала пазара.
- **Християнско-социален отговор:** Християнско-социалният отговор може да бъде прикрепен към първата социална енциклика “Rerum Novarum”, 1891. Докато социализмът искаше да владее като революционер всичко, а либерализмът искаше да остави “всичко да върви”, християнското социално учение създава преодоляване на заплашващото социално положение посредством задължителни ценностни позиции.

Като християнско-социални синдикати ние създаваме политика ориентирана към ценностите. Ние градим солидарно общество и се грижим за партньорство и диалог!

МОДУЛ 15: Диалог

Предпочитаният метод – ако не и единственият – нашият труд е “социалният диалог”. Междувременно той е записан в договорите на ЕС и се подчертава още веднъж в “Европейския стълб на социалните права”.

За жалост през пролетта на 2022 година трябваше да бъде изрично посочена една основна предпоставка за всеки диалог: Мир!

Ние заклеяваме всяка война по най-категоричния начин. Военните демонстрации на власт и използването на въоръжено насилие приключват със смърт и нищета. Ние можем да решим съвременните глобални проблеми единствено заедно. За целта е необходимо европейско и световно сътрудничество на народите във всички огнища на кризи. Войната не е решение!

За да се противопоставим на тенденцията за разграничаване, ние трябва да поддържаме диалога. Тук има правила, които ще споменем накратко:

- Готовност за разговор: Животът е там, където хората разговарят едни с други. Който не търси разговор или дори го избягва, се оттегля от диалога и допринася за ескалацията на конфликта.
- Виждане на трудностите на възприятието: Ако двама души – или двете страни при преговори – виждат едно и също, не е задължително това да е едно и също. Би могло да е възприето и по съвсем различен начин или просто да е разбрано погрешно.
- Диалогът като подходящо помощно средство: При конфликти се изразяват различни интереси и мнения. Става въпрос за начина по който се разрешават конфликтите.
- Диалогът открива нещо: Тук винаги става въпрос за равнопоставена среща и приемане на различни становища.
- Към диалога спада и помирението: Едно почти забравено понятие, което означава повече от компромис или уравнивяване на интересите. Не става въпрос и да бъде прието мнението на другия. Много повече става въпрос да се живее и да се оставят другите да живеят.

Цялото християнско социално учение не би могло да бъде приложено, ако не се изхожда от човека. Ако ние не подчертаем неговото

неотменимо достойнство и се опълчим против понятието “човешки капитал”. Ако не си спомним за това, че при диалог хората се гледат в очите, възприемат се на сериозно и не само търсят, но и постоянно практикуват не насилствен път за решаване на конфликтите. С това “социалният диалог” естествено не е единственият – но е предпочитан – инструмент на християнското социално учение.

МОДУЛ 16: РАЗПИСАНИЕ НА СОЦИАЛНОТО УЧЕНИЕ – ВЪВЕДЕНИЕ

Пролетта на 2020 година ще получи специално място в историческите книги, това изглежда сигурно. Коронавирусът, срещу който непосредствено след появата му нямаше медикамент и ваксина, парализира обществения живот в големи части от света. В отделни европейски страни бяха оплакани хиляди мъртъвци. През пролетта на 2020 година австрийското федерално правителство реагира например с “локдаун”, и тъй като населението – с примерното участие на социалните партньори – спазваше всички затваряния и мерки, можа да бъде предотвратено най-лошото. Но в продължение на седмици предприятията останаха затворени, в училищата не се преподаваше и хората страдаха от ограниченията на свободата на движение и от забраната за посещения. В Австрия, с нейните близо 8,9 милиона граждани, повече от един милион души работиха с намалено работно време, а почти 600 000 бяха безработни. Бидейки рядко единни, всички икономически изследователи заговориха за най-голямата криза от 2. Световна война насам. Така че най-заветното желание би могло да бъде: Най-добре с темпото на бърз влак да постигнем “завръщане”, при което икономиката да си отдъхне, учениците да наваксат пропуснатия материал и скоро всичко да си бъде както преди!

Но спрете! Наистина ли искаме това? Един бърз и шумен живот? Или по-правилно: все по-бърз, все по-шумен? И след това назад към този живот, който досега наричахме “нормален”? Или да поемем риска да стартираме с “разписание”, което е запознато и със станциите, които ни карат да се замислим: Да открием доброто, което се доказва едва в тежки времена. И едновременно с това неща, които досега изглеждаха незаменими, а изобщо не ни липсват.

При първия локдаун през 2020 година в каналите на Венеция отново заплуваха риби, на Босфора вместо петролни танкери се виждаха делфини, а в синьото небе не кръстосваха самолети – всичко това са знаци за възможни промени. Така че, ако не желаем да се върнем “автоматично” към старите модели, ще трябва заедно да премислим “това, което остава по-добро!”, както е заглавието на една песен на четиримата певци от немската акапелна група Maybebor. Ако си припомним същественото, тогава онези ценности, които ние като християнско-социални синдикати черпим от “християнското социално учение”, могат да бъдат помощни станции по пътя към една “нова нормалност”: ценности, които наистина си струват!

МОДУЛ 17: ВЪРХОВЕНСТВО НА ЧОВЕКА

Един свят, в който всеки човек с личното си достойнство и неотменими права се възприема като “общо произведение на изкуството”.

Преди около 100 години Жозеф Кардейн с основаването на организацията “Млади християнски работници – САЈ” започва да насърчава чираци и фабрични работници като им казва “Всяка млада работничка, всеки млад работник струва повече от всичкото злато на света!” За жалост европейската история на миналия век отбелязва две ужасни световни войни и след тях разделянето на континента от “желязната завеса”, която падна едва през 1989 година. Тя беше раз-

делила Европа на хора, които са имали щастието да живеят в свободния Запад, и хора в “източния блок”, на които комунистическите диктатури десетилетия наред са отнемали шансовете за живот. От падането на Берлинската стена насам обаче се увеличиха гласовете твърдящи, че без “реално съществуващия социализъм” по света а също и в Европа би се наложил капитализъм насочен само към увеличаване до максимум на печалбите. Но нека видим: С коронавируса всичко стана различно! Много правителства в ЕС при преобладаващи програми за строги икономии в националните бюджети изтеглиха аварийната спирачка и по този начин дадоха “върховенство” на човека!

Наистина така не бяха изключени правилата на играта на икономиката и в бъдеще отново ще ни бъдат необходими балансирани бюджети и подредени държавни финанси, но ако финансовите министри в ЕС буквално кажат: “Да струва каквото ще” – защото здравето и животът на хората са върховни, тогава първата станция на социалното учение не само е достигната, но е и приложена. А на онези, които отново ще започват да критикуват разходите причинени от тази последователна позиция, ще кажем: Има сфери, които не можем да подчиним на общовалидните разчети на разходите и ползите на икономиката, които трябва да се държат настрана от тази “калкулация”.

Един ясен пример е неделята, която ежеседмично ни напомня, че въпросът колко струва да не се работи в един ден е просто недопустим. Ако можем за спасим неделята в “новата нормалност”, като ден за ценности различни от печелене на пари, тогава сме постигнали нещо което е от съществено значение за “общото производство на изкуството Човек”!

МОДУЛ 18: ОБЩО БЛАГО

Едно общество, което се основава на общото благо и позволява на всички да осъществят човешкото си битие.

“Не питай какво страната ти може да направи за теб – попитай какво ти можеш да направиш за страната си”, гласи цитат от встъпителната реч на американския президент Джон Ф. Кенеди от 1961 година. В сферата на напрежение между възприятието за лични свободи и собствени интереси и интересите на онези наши съграждани и на цялата страна доста рязко бяхме хвърлени през корона кризата. Разбира се достойнството, единството и равноправието на всички хора съдържат и тяхното здраве. В държавите на ЕС ние решихме, за защита на здравето, специално на онези хора, които поради предходни заболявания или висока възраст биха били особено застрашени от вирусната инфекция, временно да се откажем от личните си права за свобода.

Много правителства през пролетта на 2020 година зададоха този път, населението до голяма степен ги подкрепи и по този начин пое отговорността за общото благо. Това е още по-забележително, когато в началото на 21. век и на “дигиталната ера” в много страни е налице опасност от загуба на връзка със смисъла и реалността. Дигитализацията изглежда подсилва още повече един стил на живот, който от удобство, равнодушие и лекомислие вече не желае да признае никаква отговорност. Но предвид глобалните изисквания, които са глобализация, дигитализация, промяна на климата и демографски промени, няма да е достатъчен бутон с обозначението “Натисни тук, за да защитиш света”. Кризата напомни, че приемането на отговорност е неудобно и че често пъти изглежда рисковано да се напусне “комфортната зона”.

Коронавирусът се разпространи с бърза скорост по целия свят; за общото благо трябва да бъде помислено и то трябва да бъде разпро-

странено по целия свят и да се поддържа стремеж към форма на глобализация достойна за човека. За създаване на общо благо, с респект и при запазване на историческите и културни особености на всяка страна, в една “нова нормалност” отново ще са необходими висока степен на международен ред и по-стабилни връзки между държавите. Основна мисъл при това може да е още едно изречение от посочената по-горе встъпителна реч на президента Кенеди: “Ако едно свободно общество не може да помогне на многото бедни, то не може да спаси и малкото богати”.

МОДУЛ 19: СПРАВЕДЛИВО РАЗДЕЛЕНИЕ

Стремеж към възможно справедливо разпределение, защото Земята принадлежи на всички хора.

Известният цитат на Махатма Ганди “В света има достатъчно за потребностите на всеки, но не и за алчността на всеки”, доказва своята непреходна валидност по време на корона кризата. Всъщност “общото определяне на богатата” на нашата земя е известно като определящ принцип на социалното учение. Всеки човек трябва да има възможността да се възползва от необходимите блага за своето развитие. Примери са природната и човешката околна среда, питейната вода, чистият въздух, но също и достъпът до информация, знания и образование.

В Европа поне на две нива по време на “спешния случай Корона” се жертва справедливото разпределяне на богатата в полза на страха и алчността: посредством “покупки с цел презапасяване” от страна на много граждани и “забраните на износ” на отделни правителства. Онези държави като например Франция и Германия, които наложиха забрана на износ на медицински блага (защитни костюми, маски и т.н.), трябва да се примирят с въпроса, с какво би могло да бъде оправдано това. Наистина ли трябва, в началото на 21. век и

сред държави членки на ЕС, немското здраве и немският живот да са по-достойни за защита от тези отвъд държавната граница, напр. полските, чешките или австрийските? И като помислим за изпразнените рафтове, защото при смесване на страха с алчността с препълнени с консерви, брашно и тоалетна хартия колички за пазаруване, остава само срамът от едно такова разобличително поведение.

Социалното учение ни подканва към противоположното, а именно да не забравяме ближните си, а тук специално бедните. По този въпрос папа Григорий Велики пише: “Защото когато снабдяваме нуждаещите се с необходимото, ние им връщаме тяхното, а не даряване нашето. Ние по-скоро покриваме това, което дължим на справедливостта, а не извършваме акт на милосърдие”. Страхът не е добър съветник дори и в най-голямата криза. За една “нова нормалност” трябва да се приучим към поведение, което се крепи на взаимно доверие. Това означава и да спазваме сключените договори, да разчитаме едни на други и да не забравяме най-бедните. Пример за това ни дава починалият през май 2020 година австрийски епископ Йохан Вебер (Johann Weber) от епархията на Грац-Зекау със заключителното изречение на своята проповед: “Дъхът на доверието е по-дълъг от този на страха!”

МОДУЛ 20: СУБСИДАРНОСТ

Повече субсидарно подсилване на малки единици като например семейства и общини и по-малко централизъм.

Колкото и тромаво и чуждо да звучи думата “Субсидарност”, тя е много разбираема. “Подпомагащо съдействие” (от латинската дума “subsidium” – производна на помощ) е помощ към самопомощта и винаги има две страни: От една страна на малките единици като например семейства и общини в никакъв случай не бива да бъде отнемано това, което са създали сами. От друга страна задача и

задължение на по-големите единици като например държави или ЕС е да се включат там, където “малките” не се справят със собствени сили. Това е важен акт на балансиране за нашия обществен ред. Един обществен ред, който трябва да се бори постоянно против опасността от излизащ от границите си централизъм и едновременно с това не бива да отказва необходимата помощ.

През пролетта на 2020 година в корона кризата бяха проявени и двете страни: В много семейства се показаха почти забравени досега качества. Със сила и креативност “домашното обучение” за децата беше откривано отново и отново всеки ден, често в допълнение на изместването на работата от офиса в “хоум офиса” и справянето с цялата домакинска работа. Съседи също се сблизиха, поеха отговорност едни за други и се грижеха много повече за ближните си, които са сами или самотни, отколкото дотогава. Колкото и изненадващи и положителни да бяха тези начини на поведение, в същото време кризата безпощадно разкри слабостите на ЕС. Разпространението на вируса не само премина като косачка през цяла Европа, а засегна отделни региони – с хиляди смъртни случаи – много масивно, а други съвсем леко. Тук би била необходима една спешна “пожарна команда”, с помощта на която със “синя светлина” медицинските работниците, санитарите и медицинските блага да попаднат на “горещите точки”, за да се справим заедно с предизвикателствата на кризата. Вместо това всички държави членки на ЕС изглежда изтласкаха думата “съюз” от съзнанието си и приложиха съответно собствените си програми в рамките на националните си граници.

Очевидно е това, което трябва да направим по различен начин в една нова нормалност изхождайки от собствения си опит: Нашите съседни семейства ще бъдат самотни и след отминаване на корона, нашите безценни семейства ще се нуждаят от любов, за да живеят, а ЕС се нуждае от реформи!

МОДУЛ 21: ЖИВА ДЕМОКРАЦИЯ

Разцвет на демокрацията, в която гражданите участват активно.

“Специален стремеж за нас е европейското измерение на сплотеността. Вместо да празнуваме 25 години членство в ЕС и свързаната с него нараснала свобода на придвижване в Шенгенското пространство, ние виждахме затворените граници. Борбата срещу пандемията показва още веднъж, колко важна е за нас нашата обща Европа и колко е крехка”, написаха австрийските епископи в пасторското си послание за една “обновена духовно нормалност” през лятото на 2020 година. Демокрацията започва и завършва с активната съвместна отговорност на гражданите, като отделни индивиди, но също и на обществените групи като например политическите партии. Поради това демократичното изграждане на съзнанието спада към най-големите стремежи на едно независимо, свободно общество, а също така и особено на едно християнско-социално синдикално движение. Корона кризата изведе на повърхността, колко слабо издръжлива е осигурената посредством договори мнима “общност” в ЕС, защото – почти рефлексивно – границите на националните държави се издигнаха отново.

Това е още по-невероятно, когато в началото на 21. век националните държави все повече се поставят под въпрос: От една страна, защото световните предизвикателства като например климатичната криза не могат да бъдат овладени от отделни национални държави, а изискват континентални, ако не и глобални решения, а от друга страна, защото цифровите “платформи” – действащи също по целия свят – с помощта на новите зависимости превръщат досегашните граждани в потребители и “последователи” които, както пише немският философ Кристоф Тюрке, “в дигитална свита са се отправили по пътя към новото световно племенно общество”. Благодарение на

Интернет със светкавична скорост се разпространиха и многобройни теории на конспирацията.

Задачата за засилване на демокрацията в ЕС, е огромна и 75 години след края на 2. Световна война и искането на някогашния австрийски федерален канцлер д-р Волфганг Шюсел е основателно: “Ние трябва да мислим за Европа в по-големи мащаби!” Ако в една “нова нормалност” искаме да се погрижим за разцвет на демокрацията, тогава не бива да оставяме ЕС да деградира в проект на комисари, а трябва като активни граждани да се ангажираме в ентузиазизирано сътрудничество против националистичното раздробяване на дребни държави. Тук не става въпрос за по-голям или по-малък ЕС, а за един по-добър ЕС!

МОДУЛ 22: СОЛИДАРНОСТ

Жива солидарност, в която хората се застъпват едни за други с “взаимна отговорност”.

Изречението “Пред вируса всички са еднакви!” беше произнесено като лозунг, каза Паул М. Цулелер по време на най-голямото събиране през юни 2020 година, фестивала “Weizer Pfingstvision”, и продължи: “Пред вируса всички са еднакви. Но вирусът не засяга еднакво всички!” Той засяга чернокожите в САЩ повече от белите. Богатата Европа може да си помогне много по-добре сама отколкото Еквадор, където са налице икономически затруднения. А севернокорейският диктатор Ким Чен Ун може да седне в личния си луксозен влак и да отпътува до защитен курорт. Натъпканите заедно хора в бежанските лагери нямат тази възможност. Коронавирусът разкрива безкомпромисно съществуващите в несправедливости на този “един свят”.

Тук се изисква солидарност, като лична позиция с универсален обхват и едновременно с това като структурен принцип на обществото, в което хората се застъпват едни за други със “взаимна отговорност”.

Солидарност, която насърчава застъпване за онези, които са засегнати от вируса повече от други. Предвид факта, че поради глобализацията ние отдавна вече сме се превърнали в съседи, без да сме познати едни за други и да поемаме отговорност едни за други, това разбиране за солидарността не е социално-романтична опция, а стратегия за преживяване, за която няма алтернатива. Или пък световното свързване в мрежа наистина трябва да се ограничи само до “Youtube и Yourporn”?

Солидарността включва решителния интерес и ефективния ангажимент за живота и благоденствието на други хора. Тя е синоним на справедливост, която създава мир. В псалм 85 се казва: “Правда и мир се целунаха!” Това важи за нас и за всички политици: Вместо в “неделните проповеди” постоянно да призоваваме за солидарност, трябва да предприемем конкретни стъпки, които да осигурят повече справедливост – само така може да се разрасне солидарността. В една “нова нормалност” трябва да оставим зад гърба си корона инфекцията, за да можем да се заразим от една “пандемия на солидарност”, както призовава Паул М. Цулелер. Това не е чувство за неясно състрадание или на повърхностно вълнение поради многото страдание, а постоянна и устойчива решимост, позиция. Някогашният австрийски политик Матиас Щролц пише: “Последната свобода, която винаги ни остава, е позицията, която заемаме по отношение на обстоятелствата”.

МОДУЛ 23: УСТОЙЧИВОСТ

Цивилизация на устойчивостта, в баланс между икономическата конкуренция, социалната защита и запазването на жизнените условия.

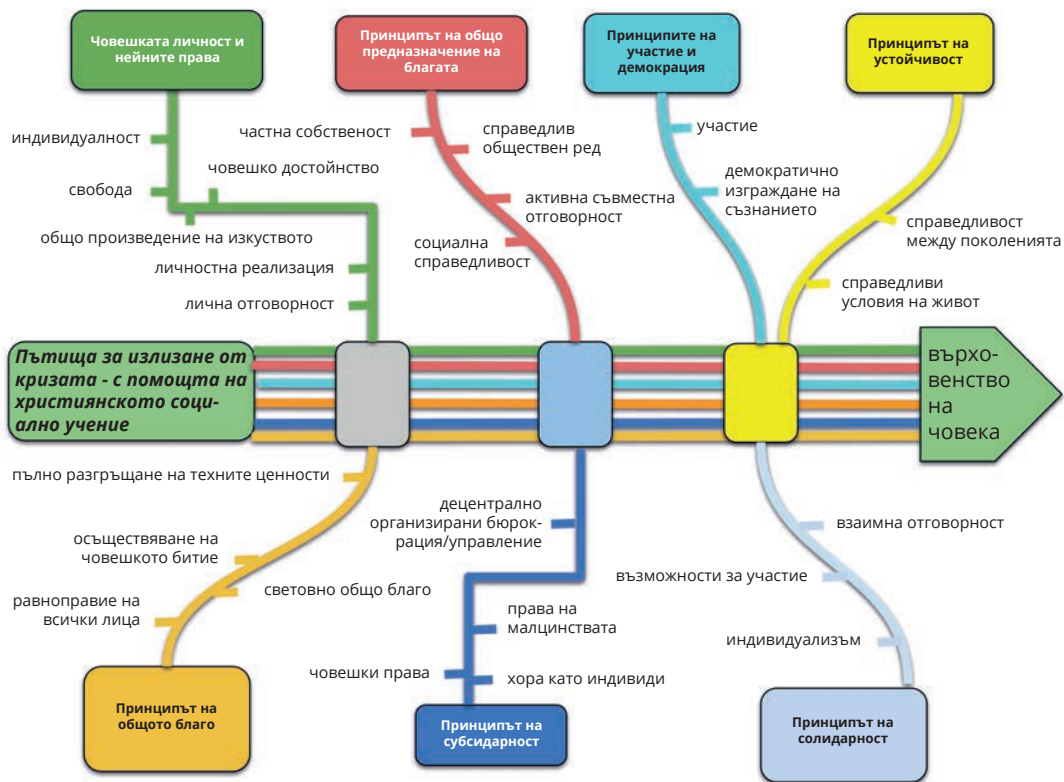
“Екологичният обрат, който се изисква, за да бъде създадена динамика на устойчива промяна, е също и обрат на общността”, пише

папа Франциск в енциклика “Laudato si’”. Още преди световната корона криза да ни наложи “да затаим дъх”, благодарение на основаното от Грета Тунберг движение “Петъци за бъдещето” в центъра на вниманието бяха привлечени мъртвите реки, изкоренените Амазонски гори, опустошителното замърсяване на световните морета, топенето на полярните шапки, събитията с бури и наводнения и всички останали климатични катастрофи.

С климатичната криза очевидно човечеството се намира пред най-голямото предизвикателство от поколения. Нашето жизнено пространство, нашият “общ дом, както го нарича папа Франциск, нашата биосфера, се намира пред срив. Ако продължава както досега, нашата планета няма да я бъде още дълго, тогава ние нямаме бъдеще. В една книга за последствията от корона кризата тримата лекари – Рудолф Ликар (Rudolf Likar), Георг Пинтер (Georg Pinter) и Херберт Яних (Herbert Janig) – от Керnten, регион в Южна Франция, описват кръстопътя на който се намираме по следния начин: “Човекът може да определя дали е заслужил този свят и да се върне или дали да не се сбогува с тази планета с гигантска въздишка, за да могат едноклетъчните да започнат отново отначало с най-големия експеримент наречен Живот”. Ако бъдещето на човечеството действително е сериозно застрашено от нашия начин на живот и на стопанисване, това означава въведение в обществената наука за живота, социализацията, не приемане на човешки образ за всеки човек и бъдеще за обществото, а точно обратното. С поглед към изостреното положение на човешкото общество наскоро Паул М. Цуленер изразява следното: “Необходимо е да се премине към нови модели на живот. С надеждата, че така ще бъде променено обществото, че то отново ще има бъдеще.”

В една “нова нормалност” ние трябва да поемем на пътуване в посока към “екосоциална пазарна икономика”, която да търси и да намери нов баланс между – случващата се във всяко пазарно стопанство – лоялна конкуренция, справедлива рамка на действие в соци-

алната държава и необходимата за живота защита. Само така ще преминем от “цивилизация на свръх експлоатация” към “цивилизация на устойчивост”.

МОДУЛ 24: РАЗПИСАНИЕ НА СОЦИАЛНОТО УЧЕНИЕ - ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Подложихме ценностите на “Християнското социално учение” на размисъл през пролетта на 2020 година. И макар да изглежда, че сме потънали “без остатък” в пазарната система, уместен е въпросът, на-

къде “ни тегли сърцето и разумът”. При това социалното учение предлага ценни ориентировъчни точки за “нова нормалност” - по време и след справяне с кризите.

ВЪРХОВЕНСТВО НА ЧОВЕКА: Трябва да запазим сфери, които не бива да разглеждаме с общовалидните разчети на разходите в икономиката, защото става въпрос за човешко достойнство. Пример за това е дарът на неделята.

ОБЩО БЛАГО: Глобализацията не само че не бива да се ориентира единствено към икономическите изисквания, а трябва да създава универсално общо благо. За целта е необходима международна рамка на действия.

СПРАВЕДЛИВО РАЗПРЕДЕЛЯНЕ: Всеки човек трябва да има възможността да се възползва от необходимите блага на Земята. Това изисква овладяване на страха и на алчността и изграждане на взаимно доверие.

СУБСИДАРНОСТ: В много семейства по време на кризата се постигнаха чудесни неща. За бъдещето на семействата трябва да бъде гарантирано икономическо, социално и културно жизнено пространство. За това е необходим обществен баланс.

ЖИВА ДЕМОКРАЦИЯ: За да бъде усилена демокрацията в ЕС, ние не бива да допускаме ЕС да деградира до проект на комисариата, а трябва да се ангажираме политически като граждани.

СОЛИДАРНОСТ: Световната пандемия, която засегна хората по напълно различен начин и разкри несправедливост, трябва да бъде последвана от “пандемия на солидарност”, която изисква справедливост, за да допусне растеж на солидарността.

УСТОЙЧИВОСТ: При рестартиране след икономическия спад вместо “свободен пазар” ние трябва да създадем “лоялен пазар”, който да установи нов баланс между икономиката, социалната държава и защитата на околната среда.

Всеки размисъл, всяка ориентация предлагат шанс за промяна на посоката. По време на кризата в нашето общество се разкриха специално три дефицита: недостигът на справедливост, недостигът на общност и недостигът на смисъл. Но зад тези заплахи се виждат нови “признаци на живот”, както посочва Паул М. Цуленер в “Spuren des Himmels”. Той ни насърчава да погледнем напред: “Задълбочете Вашия живот, напуснете тесния затвор на Вашия страх и се превърнете в наистина солидарно живеещи хора!”

“Християнското социално учение”, нашите ценности и принципи, представляват маяци и компас на нашата синдикална политика. Изхождайки от този фундамент трябва да открием нови отговори за 21. век и за овладяване на текущите кризи. Модерните глобални предизвикателства гласят: Дигитализация, демографско развитие, глобализация, промяна на климата и запазване на мира и демокрация. При прилагането християнско-социалните синдикати и работническите движения залагат на хора с непоклатимо достойнство, не на идеологии. Ние градим върху ангажимента на малките единици, а не на осъществяване на действията на анонимни апарати. Тъй като не желяем общество на егоисти, ние залагаме на сътрудничеството!

Раздел 3: ДЕЙСТВАМ

Следвайки трите стъпки на Жозеф Кардейн, ДЕЙСТВАМ означава: Двата предходни раздела (ВИЖДАМ/ПРЕЦЕНЯВАМ) водят до действия, до застъпване за онези хора, които са били мамени за техните права и шансове за живот. За християнско-социалните синдикати ценностите не само че не трябва и не бива да служат за разхубавяване, като златни звезди на синя основа в бароков свод на църква. Едва тези действия ще разкрият дали християнско-социалните синдикати наистина живеят със своите ценности!

По-долу са посочени три акцента, при които нашите членуващи организации на EZA усилено могат да допринесат към “социалния диалог” в техните страни.

- ДА СТАНЕМ ПО-ДИГИТАЛНИ: Бъдеще на работата в дигиталната ера
- ДА СТАНЕМ ПО-ЗЕЛЕНИ: Екосоциална пазарна икономика като модел на бъдещето
- ДА СТАНЕМ ПО-СОЦИАЛНИ: Семейство; съвместимост на професия и семейство

“Нищо на света не е толкова мощно колкото една идея, когато ѝ е дошло времето” (Виктор Юго): Ако ние – след овладяване на съвременната криза – не желаем да се върнем към “старите модели” на начина ни на живот и стопанисване, защото тази форма на живот застрашава бъдещето на нашата планета, тогава трябва да започне процес на промяна. В дигиталния трудов свят на бъдещето ще има напълно нови професионални профили, които се нуждаят от съответните рамкови условия. Вече въведените от комисията на ЕС стъпки за достигане на климатичните цели трябва от една страна да

бъдат придвижени енергично напред, в противен случай свързаните с тях товари и разходи ще трябва да бъдат разпределени възможно най-справедливо. И изглежда не е случайно, че и планът за изграждане на правителството на САЩ като трета колона предвижда подсилване на семействата, защото тук заплашващото социално положение се разкриваше все по-често. Европа и в бъдеще ще върви по собствен път, който ни отличава ясно от други икономически пространства, като напр. САЩ или Китай. Посоката, в която трябва да води този път, ще бъде поддържана и от членуващите организации на EZA. Те ще допринесат към социалния диалог в своите страни и при това ще се поддържат взаимно в мрежата на EZA.

ДА СТАНЕМ ПО-ДИГИТАЛНИ: Бъдеще на работата в дигиталната ера

Трудовият свят се променя основно. Индустриалното производство вече далеч не е единствената сфера, в която се извършват масивни промени благодарение на дигитализацията. Междувременно дигитализацията е проникнала във всички сфери на труда и на живота.

Темпото на проникване на дигитализацията във всички сфери на живота е изключително и предизвикателствата са големи. Много форми на труда губят локалната и времевата си свързаност. Тази висока степен на възможна гъвкавост освен големи шансове носи и много рискове. Все повече дейности в бъдеще време ще могат да бъдат извършвани от машини. Дейности, които досега бяха запазени за висококвалифицирани специалисти. Сложни софтуерни продукти в близко бъдеще ще могат да подготвят много процеси на взимане на решения посредством анализиране (все повече) на съществуващи и лесно предоставяни дигитални данни. Роботи се учат да симулират когнитивни способности и да показват емпатия.

МОДУЛ 25: Дигиталната революция

Наличното количество данни расте постоянно с все по-голяма скорост. Данните са суровината на 21. век. Big Data е ключовата дума, която срещаме тук отново и отново. Дигитализацията на всички сфери на живота позволява напълно нов поглед към фактически положения. Това развитие се намира едва в началото. В началото на дигиталната революция!

Някои цифри онагледяват бързата промяна, в която се намираме в момента: На всеки пет години наличните световни знания се удвояват. В някои сфери това продължава дори само девет месеца. Половината от тези придобити знания остават актуални само максимум четири години. Що се отнася до напредъка в технологиите, комисията на ЕС прогнозира, че още след само десет години приблизително 80% от прилаганите днес технологии ще бъдат заменени от нови. Професионалните профили ще се променят или могат изцяло да изчезнат.

Последствия върху трудовия свят

В индустриалното производство както и в производството на материални блага управляваните с компютри машини и работи все по-често поемат обширни производствени процеси, които по-рано се извършваха само от човешка ръка. Професионалните профили ще продължат да се променят основно или ще изчезнат напълно. Примери: шлосери-инструменталчици, механици, стругари, печатари и т.н.

По този начин от една страна е налице възможността да се върне обратно преместването на производствените дейности от регионите по света с по-ниско заплащане, от друга страна възникналите нови работни места не са равни на отпадналите; от повишаващата се продуктивност печелят само малко хора.

Все повече работни процеси се извършват от софтуерни програми. Решенията, които по-рано са вземани от висококвалифицирани специалисти, са поверени на софтуерни програми въз основа на множество дигитално налични информации.

В почти всички сфери и браншове работата може да бъде разделяна от мястото и времето. От това следва допълнителна гъвкавост (работно време и т.н.), която в идеалния случай е добре дошла и за работниците и служителите както и за работодателите.

Две големи тематични области печелят все повече значение:

Дистанционна работа: Междувременно в много колективни договори и в обществените служби по закон има много добри регулации, които се основават предимно на това, че дистанционната работа може да бъде въведена само по взаимно съгласие. При това трябва да бъдат спазвани точни правила.

Краудсорсинг или също **краудуоркинг:** Понятието Краудсорсинг е съставено от думите CROWD и OutSOURCING. Тук е казано много – това представлява възможност за фирмите да изнесат дейности които могат да бъдат извършени на компютър, на външни изпълнители. Този модел не познава браншови граници. Принципно всяка работа, която може да бъде изпълнена на компютъра, може да е “възможна за краудсорсинг”. По-малки и средни фирми използват все по-често тази възможност и по този начин оптимизират разходите си – за сметка на фиксираните работни места. Поради световната конкурентна ситуация възниква една напълно нерегулирана ценова война, поради която грози липса на надеждност на пазара на труда. Във фокуса се намират само и единствено резултатите от работата. Човекът зад тях почти не се възприема.

Обширните възможности за контролиране изискват обширни защитни разпоредби. Трябва да се гарантира, че ще бъдат забранени

контролни мерки засягащи човешкото достойнство. Поради описаното развитие ще бъдат загубени множество работни места. Трябва да се изхожда от това, че ще възникват по-малко нови работни места.

Макар че в бъдеще време роботите вероятно ще могат да симулират и комплексни човешки дейности, човешката намеса все пак ще остане незаменима в много професии. Така дигитализацията – точно в сферата на здравеопазването и социалната сфера – представлява шанс за професионални групи, които в момента са много натоварени.

МОДУЛ 26:

Централна проблематика на дигитализацията

В един много известен доклад Конрад Паул Лисман се изказва по тази тема така: “Едно може да се каже със сигурност, ние се движим в едно общество – и аз бих казал, че това е голямо предимство – в едно общество, в което всъщност, след като можем да извършваме толкова много дейности машинно, в което би трябвало всъщност да имаме повече свобода, да бъдем по-щедри, да имаме повече свободно време. И веднага ще ви поставя въпроса: Защо тогава не чувстваме нищо от това? Защо не чувстваме нищо от това, че сме автоматизирали нашите процеси в промишленото производство, че толкова много креативност се е вляла в нашата икономика, което е цел на всяка автоматизация. А това е било и идея на буржоазията, на икономическата буржоазия. От самото начало идеята е била да бъде разтоварена работата на хората. И така, защо не чуваме дълбоката въздишка на нашето общество, че благодарение на нашата техническа продуктивност сега имаме повече възможности да се посветим на истинските неща от живота, на нашето битие?”

Централна проблематика:

Къде се случва СЪЗДАВАНЕТО НА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ и накъде изтичат парите?

Вместо досегашната неподвижна верига за създаване на добавена стойност благодарение на дигитализацията в бъдеще ще възникнат динамични мрежи за създаване на добавена стойност. Платформите на доставчици на услуги генерират създаване на добавена стойност в почти всички страни на света. Трябва също да се гарантира, че се извършва съответно данъчно облагане и че парите не потъват в "данъчни оазиси". Освен това трябва да се установи еднаква конкурентна ситуация с местните доставчици (разходи за социално осигуряване и т.н.)

Как ще бъде разпределена справедливо ПЕЧАЛБАТА от използвания труд и използваните производствени средства?

Ако печалбата от използвания труд намалее, а тази от използваните превозни средства нарасне, трябва да бъдат открити нови пътища за справедливо разпределяне на тази печалба. Този въпрос на разпределяне трябва да бъде разяснен в полза на всички. При това не бива да има табута.

Как ще се гарантира ФИНАНСИРАНЕТО на социалните системи за осигуряване в бъдеще?

Дори в бъдеще да има по-малко работа, трябва да се гарантира финансирането на социалните системи за осигуряване. Това означава да бъдат генерирани нови възможности за финансиране. Свързаното в момента с трудовата дейност финансиране е твърде ограничено.

МОДУЛ 27:

Полета на действие на дигитализацията

От около 150 години насам нашата социална мрежа в Европа е обвързана с трудовия договор. Както в отделни така и в колективни договори работодателите и работниците се задължават, в допълнение към заплатата за извършената работа да плащат и данъци за държавата и вноски за социално осигуряване. В много европейски страни по този начин солидарно и съвместно се преодоляват житейските кризи възраст, безработица и злополука в една система за социално осигуряване, често пъти управлявана самостоятелно. Ако се сбъднат прогнозите за отпадане на многобройни работни места поради използване на работи и компютри, тази социална система би била сериозно застрашена.

В дигиталната ера в много сфери ще е възможна работа на всяко място и по всяко време, за нея ще е нужен само достъп до Интернет. От това във всеки случай възникват многобройни нови въпроси:

Кой ще е работодател или работник в бъдеще? Стига ли се до правомерен трудов договор при всяка Интернет поръчка? В кои национални държави в бъдеще ще се плащат данъци и вноски за социално осигуряване, ако по целия свят продължава да се разпределя работа по Интернет?

Поради огромното изобилие на налични данни защитата на личната сфера трябва да се разглежда в съвсем нова светлина. Всеки човек има правото самостоятелно да вземе решение за използването на всички данни засягащи неговата личност. Защитата на това право трябва да продължи да бъде под държавен контрол и да представлява съставна част от правовата държава. Синдикатите трябва повече да използват новите техники (Интернет, дигитализация и т.н.) и да разработят напълно нови методи на организация. От една

страна те могат да се борят с предоставянето на висококачествена информация (например: всички актуални колективни договори) против целевата фалшива информация (“Fake News”). От друга страна за кампании или протестни действия е по-добре да се използват и онлайн каналите. Освен това Интернет предоставя изцяло нови възможности за преценка на членските организации (например: съответна промяна на формата на организацията, запитвания, съгласувания и т.н.). Специално внимание трябва да бъде обърнато на това, че в различните браншове дигитализацията напредва с напълно различни скорости.

Важна задача за всички демокрации е да се погрижат за това, за всички граждани да се гарантира свободен достъп до Интернет. Освен това държавите трябва да инвестират както в по-нататъшно изграждане на инфраструктурата (оптични кабели, 5G мрежа и т.н.) както и в напълно нови форми на образование. Съгласно прогнозите повече от 50 % от децата, които в момента тръгват на училище, след приключване на средното си образование (след 12 години) ще работят в професии, които днес още не съществуват.

Въпреки че в ерата на дигитализацията разрасналият се от 100 години насам в Европа “социален диалог” продължава да се поставя под въпрос, ние поддържаме важноста на този инструмент. Подкрепа за това намираме и в прокламирания през 2017 година Европейски стълб на социалните права на Европейския съюз.

Полета на действие

- Дигитализацията трябва да подобри живота на всички и не бива да представлява програма за умножение на парите за малка група от хора, които са натрупали безмерни богатства.
- Компютърни програми и работи, колкото и сложно да са разработени, не могат да заменят въпросите на етиката и на цен-

ностите в икономическата система. Това означава, че човекът трябва да остане в центъра на всички тези развития.

- Образованието и квалификацията остават с централна значимост. Трябва да бъдат изградени възможности свързани с това. Към тях спада и обширната програма за разширение на пазара на комуникациите както и оборудването на училищата с най-добрите технически помощни средства или създаването на дигитални работни места съобразени с възрастта.
- Тъй като се извършва все повече работа на компютри, машини управлявани от компютри, роботи и софтуерни програми, остащото работно време трябва да бъде разпределено справедливо. Дискусията за работното време трябва да бъде проведена отново.
- Финансирането на социалните системи за осигуряване трябва да стъпи на широка основа. Финансирането свързано в момента единствено с трудовата дейност е твърде ограничено. Също така трябва да се гарантира, че произвеждащите извън Европа концерни ще внасят своя дял за финансиране на социалните системи за осигуряване за сделки в Европа.

Представените най-важни полета на действие трябва да се дискутират в общи за общността дебати на европейско ниво. Времето ни притиска и са ни необходими колкото е възможно по-бързо приемливи решения, които да донесат подобрения за хората. Европейският социален модел трябва да бъде осигурен и доразвит с помощта на възможности, които се получават благодарение на дигитализацията. От наша гледна точка усъвършенстването на европейския модел на "социалната пазарна икономика" към "екосоциална пазарна икономика" добива все по-голямо значение.

ДА СТАНЕМ ПО-ЗЕЛЕНИ: Екосоциална пазарна икономика като модел на бъдещето

По време на 2. Европейски вселенски събор в Грац още през 1997 година беше казано: “Ние (случайно) сме първото поколение в дългата история на човечеството, което е благословено да види Земята отвън. Ние започваме да учим, че нашата планета е малка, крайна и ранима, докато бяхме свикнали да я смятаме за един ‘безграничен свят’.

Затова трябва да започнем да разработваме едно “глобално управление”, които да може да преодолее глобалния пазарен фундаментализъм и да доведе до реализиране на световно “екосоциална пазарна икономика”. За целта трябва стъпка по стъпка да бъдат осъществени договорените от ООН “Цели за устойчиво развитие”. Борбата с нищетата по света не е милостиня а хуманитарен императив. Разбираната по този начин политика на развитие обхваща ликвидиране на световно-политическите бариери на развитие както и изграждане на партньорско сътрудничество за разрешаване на глобални предизвикателства. По този начин тя може да се окаже възможно най-ефективната днес програма за насърчаване на мира и на икономиката за следващите десетилетия.

МОДУЛ 28: Грозящи кризи

В началото на 21. век още не е напълно ясно дали спадаме към поколение от хора, което само случайно посрещна началото на новото хилядолетие или този “милениум” едновременно представлява начало на нова ера, сравнимо с прехода от средновековието към съвременното.

Изследването на бъдещето предсказва поредица от кризи за човечеството. Осип Флехтхайм (Ossip Flechtheim), основател на футурологията, в своите публикации изброява седем екзистенциални предизвикателства: надпреварване във въоръжаването и война, експлозивно увеличаване на населението и глад, заплахата от разрушаване на околната среда, икономическа криза и свръх планиране, дефицит на демокрация и репресия, културна криза, криза на семейството и загуба на идентичност на индивида.

И немският автор Хенрик Мюлер (Henrik Müller), който редовно пише блогове в "Müllers Welt", при противопоставянето на дефицити и добродетели в библейско време стига до библейското число седем, размишлявайки върху това, какво застрашава нашето бъдеще и какво може да бъде противопоставено на тези заплахи. Той описва "ерата на голямата промяна" като такава, която е обусловена от три големи тренда, които се усилват и застъпват редувайки се.

- Глобализацията застрашава политическата стабилност, защото гражданите в не-демократичните държави изискват по-голямо право на глас, а в силно развитите западни страни увеличаващото се неравно разпределяне на доходи, имущество и шансове подкопават доверието в свободната политическа система.
- Демократичната промяна с намаляваща се раждаемост при повишаваща се продължителност на живота води дотам, че застаряването на обществото в голяма част на света напредва бързо.
- Климатичната криза се изостря. Бързото повишаване на разходите на ресурси и на емисиите изглежда ще превиши всички досегашни прогнози за промяна на климата.

Общото при всички тези описания е, че човечеството стои пред най-голямото предизвикателство от поколения насам. Жизненото про-

странство, биосферата изглежда сериозно разрушена; сривът на екологичната система е в ход, а някои смятат, че няма да може да бъде спряно. Ако продължаваме по този начин както досега, това няма да продължи още дълго!

През десетилетията от 2. Световна война насам първо в Западна Европа се утвърди един вид на живот и стопанисване, който ние определяме като “социална пазарна икономика”. След падането на “Желязната завеса”, която десетилетия наред разделяше Европа на две половини, тези страни от Централна и Източна Европа, които десетилетия наред са страдали от комунистическата диктатура, също искат да се развият в тази посока. Много синдикалисти от тези реформиращи се страни обаче описват пътя през последните години като “Грешка на Колумб”. С това те имат предвид, че Христофор Колумб е търсил морски път до Индия, но се е озовал в Америка. Реформиращите се страни искали да достигнат Европа – но също били попаднали в Америка! Във всеки случай със световните икономически кризи принципните размишления останаха на заден план и “стратегии на преживяване” са практика за много правителства в момента. Ако ние като общество – при всички тези споменати развиятия и заплахи – не искаме да попаднем в “дивия Запад”, където господстват само беззаконието и въоръженото насилие, няма да ни бъде спестено размишлението по въпроса, в каква посока всъщност искаме да се развиваме. При такива решения за избор на посока не може да се мине без следотърсачи. В Австрия Йозеф Риглер, министър на селското стопанство и вицеканцлер а също и признат в цяла Европа визионер, с концепцията за “екосоциална пазарна икономика” предлага посока, която целево се поставя между онези концепции, които очевидно бяха неуспешни през 20. век.

Сравнението с култивирането на огъня почти се натрапва като сравнение. Огънят може да опустоши цели градове, но ако бъде овладян, е незаменим при приготвяне на топли ястия на домашното огнище. Пазарът познава само предлагане и търсене, ако той не бъде опи-

томен, хора и цели общества ще попаднат под колелата – но както Ханс Магнус Енценсбергер описва в своето есе “Die große Wanderung”: “Дори в богати общества утре всеки от нас може да стане излишен. Какво да направим с него?” Овлавяването на пазара е едно много съществено изискване – и то се открива във всяка публикация относно развитието на “социалната” пазарна икономика” към “еко-социална пазарна икономика”. Неуспехът на другата крайност, при която управляваната от комунистически партийни централи планова икономика искаше да замени пазара, е толкова недвусмислен, че извън Северна Корея това едва ли трябва да бъде обяснявано. Но и тук става въпрос за човешкия облик, защото свободата и човешките права респ. липсата им трябва да бъдат съществен критерий за оценка на всички политически концепции.

МОДУЛ 29: Откриване на нов баланс

Вълнуващо е, че с числото Седем при различни автори се прави връзка с религиозни измерения. В библията Седем е сумата от божественото число Три (Триединство) и числото на Земята Четири (четирите посоки на света) и винаги има предвид обхващащите всичко Небе и Земя или както е посочено в Кредото: Видимото и Невидимото. В книгата “Christen in der Arbeitswelt”, в която християнските синдикалисти в Австрия са публикували речи и доклади на Паул М. Цуленер, той вижда “изостреното положение на човешкото общество” неразделно от въпросите за смисъла. Ако бъдещето на човечеството действително е масивно застрашено от нашия начин на живот и на стопанисване, тогава въведението в живата обществена наука за живота, социализацията, не е приемане на човешки образ за всеки човек и бъдеще за обществото, а точно обратното. Цуленер формулира следното: “Ако нашето общество остане такова каквото е, тогава са застрашени приемането на човешки образ за всеки човек и бъдещето на човечеството. В такова време е нужна не социализация, а контра социализация. Изисква се не въвеждане в стан-

дартния модел на живот, а постигане на достъп до други (стари и нови) с надеждата да бъде създаден човек устойчив дотолкова, че да може да плува срещу течението и благодарение на това, че създава нови модели на живот, да носи със себе си и надеждата, че обществото ще се промени и че ще има бъдеще.” Цуленер вижда бъдещето на човечеството особено застрашено поради три дефицита: недостиг на справедливост, недостиг на общност и недостиг на смисъл. В един цялостен поглед, който включва човешкия облик и религията, зад тези заплахи могат да бъдат забелязани нови “признаци на живот”, мечтите за достоен човешки живот. Може да се предположи, в каква посока трябва да се развива нашето общество, ако иска (все още) да има бъдеще.

Наред с овладяването на пазара посредством социални и екологични рамкови условия, с “екосоциална пазарна икономика” винаги се има пред вид баланс. В принципната програма на християнските синдикалисти в Австрия е казано: “Целта на екосоциалната пазарна икономика е балансът между ориентираната към постижения икономика, социалната солидарност и защитата на околната среда.” Наред с тези два основни белега, овладяване на пазара и баланс, се имат пред вид и представата за човека и миросгледа. В своята книга “Die Ökonomie von Gut und Böse” Томас Седлачек казва: “Още не съм открил онова, към което се стремя”. Той описва нашето общество като такова, което не само не знае, как би могло да бъде постигнато задоволство, а и такова, в което това не е особено желателно.

В произведението на Бекет “В очакване на Годо” това е изразено така:

ВЛАДИМИР: Кажй го, дори и да не е истина.

ЕСТРАГОН: Какво да кажа?

ВЛАДИМИР: Кажй: аз съм доволен.

ЕСТРАГОН: Аз съм доволен.

ВЛАДИМИР: И аз.

ЕСТРАГОН: И аз.

ВЛАДИМИР: Ние сме доволни.

ЕСТРАГОН: Ние сме доволни. Мълчание. И какво ще правим сега, като сме доволни?

ВЛАДИМИР: Ще чакаме Годо.

Ако икономиката загуби своята цел, ни остава само едно: растеж – растеж, който не познава нищо друго освен самия себе си, тъй като няма цел за критерий. Един такъв растеж е свързан с чувство за без-времие, безполезност и липса на род и Родина. Седлачек завършва своята книга с искането, икономистите да се замислят по въпроса “Какво е човекът по наше мнение?”. Става ясно, че въпросът за човешкото битие резонира във всички измерения. Поради това “еко-социалната пазарна икономика” е не само модел на бъдещето, който трябва да бъде взет на сериозно, а и “модел на живот”, според който досегашните навици трябва да бъдат прекъснати, за да стигнем от “цивилизация на свръх експлоатация” до “цивилизация на устойчивостта”. Защото става въпрос просто за нашето преживяване!

МОДУЛ 30: Шанс за климата

Ако искаме отново да станем “устойчиви в бъдеще време”, ние трябва да поемем на пътуване в посока към “екосоциална пазарна икономика”, която да търси и да намери нов баланс между – случващите се във всяко пазарно стопанство – лоялна конкуренция, справедлива рамка на действия в социалната държава и необходимата

за живота защита. Само така ще преминем от “цивилизация на свръх експлоатация” към “цивилизация на устойчивост”.

За да създадем глобална рамка на действия, е необходимо устойчиво вместо навакхващо развитие:

- справедливо партньорско сътрудничество на всички нива,
- засилване на възможностите за вземане на решения и организиране на страните партньори,
- насърчаване на “Good Governance” и борба с корупцията,
- координирани и ориентирани към основата форми на използване на средствата,
- адекватно финансиране.

Вероятно твърдението, че “във всяка криза се крие и шанс” е прекалено. И все пак, важно е сега да се възползваме от шанса и вместо да демонстрираме, да завъртим енергично колелото на управлението на политиката. Като амбициозна цел комисията на ЕС посочва намаляването на емисиите от парникови газове до 2030 година с 40%, като стремежът е до 2050 година ЕС да е неутрален на CO₂. Тази амбициозна, но и постижима цел няма да бъде постигната посредством всеобщи ограничения и забрани. Много по-добре е европейският модел на “социална пазарна икономика”, която ни отличава от САЩ и Китай, да бъде развит в “екосоциална пазарна икономика”. Едновременно с това могат да бъдат включени и целите на ООН за устойчиво развитие (“устойчиви цели”). Преходът към неутралност на CO₂ трябва да обхваща всички икономически отрасли. Посредством благоприятни за климата инвестиции се създават нови сфери на икономически растеж и работни места, например при санирането на сгради.

Така намаляването на емисиите може да се превърне в “шанс за климата” за устойчиво бъдеще на нашата планета и да създаде и работни места.

ДА СТАНЕМ ПО-СОЦИАЛНИ: Семейство; съвместимост на професия и семейство

“Ние сме претоварени, в модерния трудов свят е нужна възможно най-голяма гъвкавост, а семейството и професията се съвместяват трудно”, е записано в принципната програма на християнските синдикалисти в Австрия по отношение на съвместимостта на професия и семейство. И още: “Нарастващият натиск в трудовия свят към гъвкавост и мобилност води дотам, че има все по-малко време за семеен живот. Затова трудовият свят и трудовото право трябва да бъдат устройвани така, че да има на разположение достатъчно място за семейството и семейните задачи.”

МОДУЛ 31: Семейства в кризата

От незапомнени времена семейството е основният модел на социално съжителство на хората. Поколения наред то е било покрив, под който деца, възрастни и старци се седели заедно дълго време. Под този покрив не винаги са царели мир и хармония, но той е предлагал защита. А сега изглежда, че постоянното увеличаване на гъвкавостта и мобилността разрушават този покрив.

Щом в християнското социално учение човешкото битие се описва като “живот във връзка”, тогава с модела на нарастваща гъвкавост и мобилност в трудовия свят естествено се поставя въпросът, как да

бъдат успешни бракът/партньорството и семейството в бъдеще време.

“На дълбокия копнеж към успешни връзки се противопоставя страхът, че връзките могат да ограничат свободата. Като реакция на това хората се опитват да станат възможно по-независими. Индивидуалната независимост и собствените интереси стават водещи обществени ценности, пред които отстъпват достойнството на останалите и значението на междуличешките отношения и на социалната солидарност. При това по-скоро не се забелязва, колко много хора попадат в изолация поради това и обедняват чисто човешки.” (Вселенско социално слово на църквите в Австрия, 73).

МОДУЛ 32: Място на обучение Семейство

Семейството е от централно значение за всеки човек. “В семейството цари атмосфера на жизненост, в която детето може да развива своите способности, където то осъзнава своето достойнство и където може да се подготви за предизвикателствата на своята уникална и неповторима съдба.” (Йоан Павел II., *Centesimus annus*, 39).

С възпитанието семейството оформя човека: Там се решава, какви езици да говорим, какво гражданство да придобием, към каква религия принадлежим, какъв начин на живот възприемаме и към какъв се стремим като “ценностен”... така семейството играе първична и незаменима роля за възпитанието на децата.

Така родителите са първите но не и единствените възпитатели на своите деца. Поради това се подчертава и необходимостта от тясно сътрудничество между всички образователни институции, и по-специално сътрудничеството между семейства, детска градина и училище.

МОДУЛ 33:

Християнско-социална семейна политика

Европа трябва да стане по-приятелски настроена към семействата: Наред с вече приложените данъчни мерки в трудовото право трябва да бъдат приложени мерки за по-добра съвместимост на професия и семейство. Освен това за младите семейства трябва да бъде създадено по-добре стимулирано жизнено пространство при достъпни условия. При спазване на свободата на избор на родителите трябва да бъдат създадени детски заведения според нуждите.

Също така мерките трябва да бъдат фокусирани върху по-засилено използване на отпуска по бащинство. Услугите за семействата трябва да бъдат разширени общо погледнато.

Нужни са ни пригодени за семейства жизнени пространства, в които децата да могат да пораснат в безопасност. Ние гледаме на семейството като на най-важната изградена от човека по естествен начин общност с деца. То е важен фундамент на нашето общество. Поради това по наше мнение задължение на обществото е да позволи на семейството да изпълни своите задачи. Понятието семейство включва всяка форма на съжителство с деца като съпругеска общност, партньорство без брак и самотни родители. Семейството осигурява на децата пространство, в което да израснат защитени. Тук се полагат основите на поведението като доверие, любов, благодарност и солидарност. Тук се преодоляват кризи и се научава да се дели, изживява се солидарността, също и между поколенията.

Ускорението на живота и получаващото се от това претоварване, промъкващата се загуба на общи социални времена на почивка и възможността за непринудени срещи между хора нарушават и застрашават съжителството между хората. Затова е задължително да бъдат създавани жизнени пространства за семейството, брака и пар-

тнърството без брак, в които извън професионалния живот да може да бъде преживян по-дълбокият смисъл на общността.

Семейството като оформяща сила на обществения живот

От това се получават три искания:

- Семейството се нуждае от икономически осигурено жизнено пространство: Тъй като семействата изпълняват незаменима служба в обществото, икономическите неудобства на семействата трябва да бъдат балансирани, особени при семейства с повече деца и самотни родители.
- Семейството се нуждае от своето социално жизнено пространство: При трудов свят пригоден за семейства преди всичко работното време трябва да бъде организирано така, че родители и деца отново да могат да се срещат по-редовно. Модерното и гъвкаво стопанисване трябва да има за цел съвместимостта на семейство и професия за майки и бащи.
- Семейството се нуждае от културно жизнено пространство: Бракът и семейството попадат не само в икономически затруднения и в обедняване на социалното жизнено пространство. Политиката за семействата трябва да направи всичко възможно, за да осигури на семействата всякакви помощи в икономическо, социално, възпитателно, политическо и културно отношение, каквито са им необходими, за да изпълняват отговорностите си по достоен за човека начин.

Ние се застъпваме за защитата и насърчаването на семейството, специално посредством

- пригодено за семейства оформление на околната среда, посредством създаване на съответните жилища респективно

собствени домове, достатъчно съоръжения за игри и спортуване, достатъчен брой детски заведения както и насърчаване на всички инициативи на съседска самопомощ,

- признаване на върховенството на възпитанието на децата в семейството, което предлага на подрастващите защита, принадлежност към общността и съзнанието за демократична отговорност,
- гаранция за икономическата ефикасност на семействата благодарение на усилване на мерките за подпомагане както и адекватно данъчно облекчаване на членовете на семействата,
- съобразяване със семейството в трудовия свят,
- признаване на воденето на домакинство и възпитанието на децата като дейност съизмерима с дейностите в професионалната сфера.

Ако една силна политика за семействата приложи тези искания, семейството и в бъдеще време ще остане оформяща сила на обществения живот.

МОДУЛ 34: Международно мрежа – EZA

Християнско-социалните синдикати и работнически движения вече повече от 30 години са свързани в “мрежа на партньорството”. И тази мрежа, която постоянно се разраства, има бъдеще!

В основата на нашата мрежа EZA е еднозначния ангажимент за международна солидарност. При това става въпрос за свобода и демокрация, за гарантиране на човешките права и активни усилия за мира в света. Нашите членове се борят на всички нива – предимно със

средствата на социалния диалог – за интересите на работниците и желаят установяване на социална справедливост. За да може тази мисия да бъде изпълнявана безпрепятствено и без други интереси, те се стремят към възможно най-голяма независимост и изграждат мрежи надхвърлящи държавните граници в цяла Европа.

Впечатляващ пример за международна солидарност е FCG 1980: Първите опити за свобода и демокрация - като 1956 г. в Унгария и 1968 г. при “Пражката пролет” в тогавашна Чехословакия - са премазани от танковете на съветската армия. Когато през лятото на 1980 г. в Ленинската корабостроителница в Гданск полските работници стачкуват, тогавашният федерален секретар на християнско-социалната синдикална фракция от Австрия, Гюнтер Енгелмайер, успява да преодолее всички бариери и да проникне до командването на стачката. Там Енгелмайер се среща с ръководителя на работниците Лех Валенса и му предава значителна парична сума в брой като солидарна подкрепа от Австрия. Докато социалистически доминираните синдикати в Западна Европа все още поддържат добри контакти с комунистическите синдикати от Източния блок, християнските синдикалисти вече са активни при изграждането на нови, свободни синдикати. От този ангажимент се развиват постоянни контакти с новите синдикати в Централна и Източна Европа. Така австрийският Център за обучение на работници (ÖZA) заедно с EZA и с подкрепата на ЕС през пролетта на 1989 година – още преди падането на комунизма – организира първата KGZE конференция във Виена. “Конференцията за синдикално сътрудничество в Европа” даде силен тласък на новите синдикати още преди падането на “желязната завеса”.

Международните обединения на европейски синдикати, като напр. в “World Organisation of Workers – WOW” и EUROFEDOP (Europese Federatie van het Overheidspersoneel) са още примери за активната роля на мрежата EZA, в която се подпомага развитието на свободни и християнски синдикати съгласно мотото “От партньорство към партньорство”.

МОДУЛ 35: Християнско-социалното като марка

От много десетилетия ЗЕЛЕНОТО е опознавателният цвят на християнско-социалните синдикати в Европа а също и в Австрия. И това е така не само, защото ЗЕЛЕНОТО се счита за допълнителен цвят към ЧЕРВЕНОТО, а и защото християнско-социалните синдикалисти с нашия ангажимент за “екосоциална пазарна икономика” освен борбата за правата на работниците се застъпват специално и за запазването на жизнените условия за бъдещите поколения. Наред с овладяването на глобализирания пазар през 21. век посредством социални и екологични рамкови условия е необходим нов баланс в триъгълника от интереси между ориентираната към постижения икономика, социалната солидарност и защитата на околната среда!

Този триъгълник означава и: честно уважаваме ценностите на интересите.

- Ние гарантираме добросъвестност, защото се застъпваме **честно** за нашите ценности.
- Ние представляваме **интересите** на работниците, защото сме независими.
- Ние се грижим за партньорство и диалог, защото **уважаваме ценностите** на човека.

Това просто обобщение е като “джобна карта”, която може да бъде поставена във всеки джоб на панталон или яке и улеснява първоначалния контакт.

Нашите стойности също са изразение за целевите точки, към които се стремим:

Имаме визията...

... за хора, които там, където живеят и работят, намират справедливи условия,

... за общество, в което жени и мъже са равноправни и отношението към тях е еднакво.

... за политика, която създава рамката за свободна, мирна, справедлива и демократична общност,

... за трудов свят, в който всички хора могат да развият своите творчески способности,

... за икономика, в която хората са в центъра на вниманието.

Участвай и ти – заедно сме силни!

Колкото повече членове се доверят на християнско-социалните синдикати в Европа, толкова по-добре ще се наложим в социалния диалог. Колкото повече членове на управителни съвети, представители на персонала и младежки съвети за доверие се присъединят към нас, толкова по-силен ще бъде нашият глас. И в ерата на дигитализацията ние искаме добра работа, общност на млади и стари и гледаме на солидарността на обществото като на ключ към неговата устойчивост!

МОДУЛ 36: Мир

Това беше един от най-зрелищните хапанинги на историята на попа: Джон Ленън и Йоко Оно на 1. юни 1969 поканиха гости в хотелската си стая в Монреал и запяха заедно с тях песента “Дайте шанс на мира” (Give Peace a Chance). Кой би помислил, че през пролетта на 2022 г. – след 75 години на мир в страните-членки на Европейския съюз – отново ще преживеем война в Европа?

През дългата история на човечеството войните са се водили по две причини: Или по този начин се е целяло спечелване на хора като работна сила или е ставало въпрос за добиване на суровини (включително земя). Немският автор Джеро Дженър описва това така: В продължение на столетия първият вид войни е имал доминираща роля. Селското стопанство на Гърция, както и на Рим, се е основавало на робския труд – средно четирима роби са се падали на един единствен свободен грък. Същата зависимост от принудителния труд е била в сила за производството на памук в Юга на САЩ до средата на 19. век. Цели народи са били отвлечани и поробвани, за да бъдат използвани като живи машини на плантации и в мини. От на-

чалото на 19. век насам хората се заменят с машини. Това изглежда е решаващата причина за края на тази форма войни. Толкова по-актуални стават формите на война за набавяне на суровини, благодарение на които се гарантира запазването на машините и на тяхното индустриално използване. Тези сценарии се засилват още от промяната на климата, поради която цели региони на нашата планета стават все по-неблагоприятни за живот (недостиг на вода). И така в бъдеще войните могат да застрашат жизнените условия! През последните десетилетия “равновесието на страха” – възможността за използване на атомни бомби – представлява ясна разделителна линия на времето преди Хиросима (1945) и след това. От една страна възможните причини за война днес са налични също така както и преди, агресията и готовността за война на човека не са по-малко вирулентни отколкото в миналото. Но една война с ядрени оръжия не би имала нито победители нито победени, а вместо това би останала една планета, в повечето региони на която не би било възможно да се живее. Войните са били водени, докато е имало основателни изгледи те да бъдат спечелени, в противен случай те са актове на лудост.”

В този контекст става ясно, че мирът трябва да бъде нещо повече от просто отсъствие на война. Има само една алтернатива на грозящия край на историята на човечеството: политиката на мира!

Едва когато почувстваме, че мирът и ненасилието не са някаква произволна политика, а че с тях тук и сега се взема предвид отделният човек, ние ще можем – всеки ден отново – да започваме с това. “Мирът не е съдба, а е наша мисия, така както войната е нашият провал”, пише немският журналист Франц Алт. Трябва да практикуваме ненасилие като християнско-социална ценност. За целта трябва да разпознаем насилието, това означава да разгледаме хитрите вербални стратегии, с които да разпознаем насилието и войната. Днес знаем, че нито една война не решава конфликти. Ние знаем, че конфликтите се решават с преговори. Не повече, но не и по-малко. Става

въпрос за постоянното намаляване на насилието по отношение на присъщите човешки права, правата на половете, поколенията, културите и съществата. Да открием мира като последна цел за определяне на битието в тази безкрайна Вселена и да го следваме, това е обещанието и задачата.

ПОСЛЕПИС

Брошурите обикновено се отпечатват на красива хартия. Но хартията е търпелива, така че те често поемат по еднопосочни пътища: “аплодиране и архивиране”, това е девизът – и така след като появата им е била бурно аплодирана, без заобиколки попадат в чекмеджета, докато не поемат пътя към контейнера за стара хартия.

При семинарите на EZA възникват все по-често и въпроси за “ценностите”, които са общи “християнско-социално” за нашите членуващи организации, така че бързо стана ясно, че в Европа има само една единствена много голяма прилика, а именно това, че сме напълно различни.

Толкова много езици, толкова много култури – точно това прави този континент толкова специален и привлекателен. Едновременно с това няма да може да има брошура, която да подхожда на модела “Един размер за всички”. И така възникна идеята да бъде предложен инструмент, който съдържа “модули”, в този случай това са 36 модула.

От много време насам модерният свят се е превърнал в строителна площадка. Ако нашето общество се промени със светкавична скорост, тогава и “християнското социално учение”, което се отнася точно към това общество, не може да остане статично, то трябва да се отнася към тези промени и разриви.

При това със сигурност ще помогне предлаганият от Жозеф Кардейн метод на трите стъпки: ВИЖДАМ – ПРЕЦЕНЯВАМ – ДЕЙСТВАМ. Едновременно с това Кардейн казва: “Животът е петото Евангелие”. Така че не става въпрос да бъдат използвани всичките 36 модула, а да бъде открита подходящата комбинация за съответната ситуация. Поради това със сигурност използването на модулите в Испания ще

бъде различно от това в Полша, в Холандия различно от това в Италия и т.н.

И накрая най-важното: Модулите са много повече интервенции отколкото предложения за решение. Те искат да помогнат да бъде “разчупена кората”. В хода на историята много пъти се е случвало така, че културни, политически и религиозни системи са били толкова закостенели, че хората вече изобщо не са могли да повярват, че изобщо е възможно да бъде променено нещо.

Да бъде достигната вярата в живота, че нещо може да бъде променено, ако се организираме, е основна задача на всеки синдикат и на всяко работническо движение. Дори когато това понякога напомня на Дон Кихот, защото изглежда че изречението “Парите управляват света” е станало общовалидно.

За това че тази идея е жива във всички членуващи организации на EZA и продължава да се разпространява, със сигурност са допринесли и модулите от тази брошура. Те са формулирани възможно най-кратко и целта им е само да посочат идея. Те трябва да предизвикат разговор, при който в съответните организации да се обсъди фундаментът на ценностите, върху който се намираме всички ние.

В този смисъл всички ние има какво да научим от последните години, а това е че не само вирусите могат да бъдат заразни, а също и идеите и убежденията.

Много радост при работата с модулите ви желае

Андреас Гйецай

ЗА АВТОРА

Андреас Гйецай

Генерален секретар на Групата на християнските синдикалисти FCG в ÖGB, Австрия

Роден през 1957 г. в Марибор, Словения; син на християнска албанска фамилия на ковачи на сребро, която още през 1957 г. имигрира в Австрия. След матура и чиракуване около 10 години професионална дейност като ковач на злато и сребро; вокално обучение; джаз кафе "Triangel"; след това 17-годишна дейност като секретар на епархията и федерален секретар на Католическото работническо движение – КАВ-Австрия. През 90-те години на миналия век и заместник генерален секретар на Католическата акция Щайермарк. Председател на управителния съвет на епархията Грац-Зекау През 2006 г. преминаване към Австрийската синдикална федерация – ÖGB, като генерален секретар на Групата на християнските синдикалисти (FCG в ÖGB); член на съвета на директорите и федералния съвет на директорите на ÖGB; член на редакцията на вестник "Труд & Икономика" на АК/ÖGB; списание на FCG "Върховенство на човека".

Гйецай написва и е активен при многобройни въстъпителни доклади, публикации, статии относно диалога, бъдещето на труда, дигитализацията, Европейския стълб на социалните права и мн. др. с: нова редакция на принципните програми на КАВ (2001) и FCG (2009); на ниво Австрия: съдействие в екипа на кампанията "Добра работа" и в осъществяването на "Алианц за свободния неделен ден", нова редакция на ръкописа на ÖGB/АК: "Християнско социално учение".

Женен от 1982 г., три (пораснали) деца; петима внуци; работи във Виена и живее в Калсдорф до Грац, Австрия.

ЛИТЕРАТУРЕН СПРАВОЧНИК

KRIFA: Кратък доклад на семинар “Gewerkschaften – ein wertebewusster, unabhängiger Akteur im politischen Gefüge”, в сътрудничество с EZA, поддържан от Европейския съюз, Валенсия, Испания, февруари 2022

РИДЛСПЕРГЕР, Алоис (RIEDLSPERGER, Alois): Досие на Католическата социална академия на Австрия – ksoe; “Baustelle: Soziallehre”, Виена 2008

РАЗДЕЛ 1 – ВИЖДАМ

ПРИШИНГ, Манфред (PRISCHING, Manfred): “Wirkliches, Wichtiges, Vergängliches” – есе в: Клайне цайтунг (Kleine Zeitung), Грац 2022

ИНТЕРДИЙОЦЕЗАНЕР КАТЕХЕТИШЕР ФОНДС (INTERDIÖZESANER KATECHETISCHER FONDS) (изд.): Библията – Единен превод на Светото писание, Кростернойбург 1980

ЦУЛЕНЕР, Паул Михаел (ZULEHNER, Paul Michael): Christen in der Arbeitswelt; издателство ÖGB, Виена 2011

СЕДЛАЧЕК, Томас (SEDLACEK, Tomas): Die Ökonomie von GUT und BÖSE, издателство Ханзер (Hanser), Мюнхен 2012

ГРУБЕР, Райнхард П.(GRUBER, Reinhard P): Anders denken, издателство Литературферлаг Дрошл (Literaturverlag Droschl), Грац – Виена 2020

ЛИИСМАН, Конрад Паул (LIESSMAN, Konrad Paul): есета в: Клайне цайтунг (Kleine Zeitung), Грац 2021

БЛОМ, Филип (BLOM, Philipp): есета в: Кеплер Трибюн (Kepler Tribune), университет Линц, 2021

ТЪОНИС, Фердинанд (TÖNNIES, Ferdinand): есета в: Кеплер Трибюн (Kepler Tribune), университет Линц, 2021

КАЛВАЙТ, Катрин (KANLWEIT, Cathrin): есета в: Кеплер Трибюн (Kepler Tribune), университет Линц, 2021

ПРЕХТ, Рихард Давид (PRECHT, Richard David): Von der Pflicht, издателство Голдман (Goldmann), Мюнхен 2021

НИЦШЕ, Фридрих Вилхелм (NIETZSCHE, Friedrich Wilhelm): Зазоряване (Morgenröte). Размисли за моралните предразсъдъци, 1881

ЦУЛЕНЕР, Паул Михаел (ZULEHNER, Paul Michael): реферат при стартовия семинар на EZA, Виена, ноември 2021

КАСТНЕР, Хайди (KASTNER, Heidi): Dummheit, издателство Кремайр & Шериау (Kremsayr & Scheriau), Виена, 2022

СЛОТЕРДАЙК, Петер (SLOTERDIJK, Peter): Den Himmel zum Sprechen bringen, издателство Зуркамп (Suhrkamp), Берлин 2020

РАЗДЕЛ 2- ПРЕЦЕНЯВАМ

ГРУПА НА ХРИСТИЯНСКИТЕ СИНДИКАЛИСТИ: “Wir leben Werte” – Принципна програма на FCG, Виена 2009

ГЙЕЦАЙ, Андреас (GJECAJ, Andreas): “Das sind wir!”, брошура на FCG Австрия, Виена 2021

ГЙЕЦАЙ, Андреас (GJECAJ, Andreas): “Modelle für Aktivistenrunden zum Sozialhirtenbrief”, инструмент на КАВ Щайермарк, Грац 1990

ГЙЕЦАЙ, Андреас (GJECAJ, Andreas), ГОШ, Франц (GOSCH, Franz): “Soziallehre-Fahrplan”, брошура на FCG Австрия, Виена 2020

ÖZA: Кратък доклад на семинар “KGZE (Конференцията за синдикално сътрудничество в Европа) 1989–2019: Синдикат и политика – Минало и бъдеще на една социална Европа” в сътрудничество с ZD NSi (Združenje delavcev Nove Slovenije) и EZA, с подкрепата на ЕС, Любляна, Словения 2019

КЛАЙН, Норберт (KLEIN, Norbert): Дебат по темата Разписание на социалното учение, Субсидарност, EZA, 2020

БИШОФСКОНФЕРЕНЦ (BISCHOFSKONFERENZ) (изд.): “Für eine geistvoll erneuerte Normalität”, пасторално послание на католическите епископи на Австрия, 2020

ПАПА ГРИГОРИЙ ВЕЛИКИ: Regula Pastoralis

ЕПИСКОП ЙОХАН ВЕБЕР: Проповед за “деня на Щайермарк” 1993

ТЮРКЕ, Кристоф (TÜRCKE, Christoph): Digitale Gefolgschaft – Auf dem Weg in eine neue Stammesgesellschaft, С.Н. Бек, Мюнхен 2019

ШЮСЕЛ, Волфганг (SCHÜSSEL, Wolfgang): “Was. Mut. Macht.”, издателство Ековин (Ecowin), Залцбург-Мюнхен 2020

ЦУЛЕНЕР, Паул Михаел (ZULEHNER, Paul Michael): Проповед на фестивала “Weizer Pfingstvision”, Вайц 2020

ЩРОЛЦ, Матиас (STROLZ, Matthias): “Kraft & Inspiration für diese Zeiten”, story.one, 2020

ПАПА ФРАНЦИСК: Енкликтика “Laudato si”, издателство Св. Бено (St. Benno), Лайпциг 2015

ЛИКАР, Рудолф, ПИНТЕР (LIKAR, Rudolf, PINTER), Георг, ЯНИХ, Херберт (Georg, JANIG, Herbert): "Bereit für das nächste Mal", издателство Едишън а (edition a), Виена 2020

РАЗДЕЛ 3 – ДЕЙСТВАМ

ШАЙБЕР, Ернст (SCHEIBER, Ernst), ЦЕЙПЕК, Курт (CEIPEK, Kurt): Josef Riegler – Zukunft als Auftrag, издателство DTW Zukunfts PR, Мауербах 2013

МАЙЕР-ШЬОНБЕРГЕР, Виктор (MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor), КУКИЪР, Кенет (CUKIER, Kenneth): Big Data, издателство Редлайн (Redline), Мюнхен 2013

ЛИСМАН, Конрад Паул (LIESSMANN, Konrad Paul): Доклад за дигитализацията пред Федералната конференция на ÖVP, Виена 2016

ПРОЕКТ РЕЗОЛЮЦИЯ на FCG: Бундестаг, Виена 2018

БРОШУРА към 2. Европейски Вселенски събор: Versöhnung – Gabe Gottes und Quelle neuen Lebens, Грац 1997

ФЛЕХТХАЙМ, Осип К. (FLECHTHEIM, Ossip K.): Ist die Zukunft noch zu retten?, издателство Хофман и Кампе (Hoffmann und Campe), Хамбург 1987

МЮЛЕР, Хенрик (MÜLLER, Henrik): Die sieben Knappheiten – Wie sie unsere Zukunft bedrohen und was wir ihnen entgegensetzen können, издателство Кампус (Campus), Франкфурт на Майн 2008

ЕНЦЕНСБЕРГЕР, Ханс Магнус (ENZENSBERGER, Hans Magnus): Die große Wanderung, издателство Зуркамп (Suhrkamp), Берлин 1994

ДИТФУРТ, Хоймар (DITFURTH, Hoimar): So lass uns denn ein Apfelbäumchen pflanzen. Es ist so weit, издателство Кнаур (Knaur), Мюнхен 1985

ЦУЛЕНЕР, Паул Михаел (ZULEHNER, Paul Michael): Christen in der Arbeitswelt, издателство ÖGB, Виена 2011

СЕДЛАЧЕК, Томас (SEDLACEK, Tomas): Die Ökonomie von GUT und BÖSE, издателство Ханзер (Hanser), Мюнхен 2012

ГРОНЕМАЙЕР, Раймер (GRONEMEYER, Reimer): Die Entfernung vom Wolfsrudel – Über den drohenden Krieg der Jungen gegen die Alten, Claassen, Дюселдорф 1990

ГРОНЕМАЙЕР, Раймер (GRONEMEYER, Reimer): Die 10 Gebote des 21. Jahrhunderts – Moral und Ethik für ein neues Zeitalter, издателство Екон (Econ), Мюнхен 1999

САФРАНСКИ, Рюдигер (SAFRANSKI, Rüdiger): Romantik – Eine deutsche Affäre, издателство Ханзер (Hanser), Мюнхен 2007

КОНТЦЕН, Ангела Ц. (CONTZEN, Angela C.): Die Symbole des Westens – Von Bildern, die unser Denken prägen, издателство Скорпио (Scorpio), Берлин – Мюнхен 2010

КАТОЛИЧЕСКА СОЦИАЛНА АКАДЕМИЯ НА АВСТРИЯ (изд.): Sozialwort des Ökumenischen Rates der Kirchen in Österreich, Виена 2004

ПАПА ЙОАН ПАВЕЛ II.: Енциклики “Centesimus annus” и “Familiaris consortio”

АЛТ, Франц (ALT, Franz): Frieden ist möglich – Die Politik der Bergpredigt, издателство Пипер (Piper), Мюнхен 1983

ДЖЕНЪР, Джеро (JENNER, Gero): Das Ende des Kapitalismus, издателство Фишер (Fischer), Франкфурт на Майн 1999

АЛТНЕР, Гюнтер (ALTNER, Günter): Die große Kollision – Mensch und Natur, издателство Стириа (Styria), Грац 1987

ЗЪОЛЕ, Доротеа (SÖLLE, Dorothee), ШОТРОФ, Луизе (SCHOTTROF, Luise): “Den Himmel erden”, dtv, Мюнхен 1996